

A SZAKMA LAPJA - MAGYARORSZÁG ELSŐ ÉS EGYETLEN ÖNÁLLÓ TÁNCFOLYÓIRATA

TÁNC

m ű v é s z e t

DANCEART

XXXV.
évfolyam
2004. 4.

Ára: 485,- Ft
US\$ 5.00
€ 3.00

Sztárvendég
**SEREGI
LÁSZLÓ**

**XII. Világsztárok
az Operában**

EuróPAS-díjas

- Delbó Balázs
- Budai László és Bánhidi Petra

BÁL A SAVOYBAN

A Budapesti Operett Színház produkciója

A magyarországi táncágazatok közéleti, kritikai, táncelméleti és tánc történeti folyóirata

XXXV. évfolyam
2004. 4. szám

Főszerkesztő: **Kaán Zsuzsa**

Védnökök:

Markó Iván, Seregi László

Védnökség és szerkesztőbizottság:

Esztergályos Cecília,
Harangozó Gyula,
Keveházi Gábor, Kricskovics Antal,
Kún Zsuzsa, Nádasi Myrtil,
Sallay András,
Szakály György, Zsurárfszki Zoltán

Angol szöveg:

Kálmán Tamás

Munkatárs: **dr. Hátfalvi Istvánné**

A szerkesztőség címe:

1035 Budapest, Kerék u. 34. fszt. 1.

Tel./fax: (36-1) 368-5470

www.danceart.hu

www.tancmuveszet.hu

e-mail: danceart@axelero.hu

Lapmenedzser és nyomdai előkészítő:

TRIONFO Stúdió

Kiadja:

Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

Felelős kiadó: **Kaán Zsuzsa**

Nyomás:

Gutenberg Press Nyomdaüzeme

Felelős vezető:

Sisák Mihály nyomdavezető

E szám támogatói:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

- Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
- NKA Táncművészeti Kollégiuma
- AMCO Csomagolótechnikai & Konzultációs Kft.
• vizion internet

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a LAPKER Rt., a regionális részvénytársaságok és alternatív terjesztők.

Előfizethető Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatóságánál (levélcím: 1846 Budapest), az ügyfélszolgálati irodákban, a Hírlapelőfizetési Irodákban (**HELÍR**, 1089 Budapest, Orczy tér 1., levélcím: 1900 Budapest), **vidéken** a postahivatalokban közvetlenül és postautalványon. **Belföldre előfizethető** még a szerkesztőségben közvetlenül, vagy csekkbefizetéssel. (Előfizetői csekk a szerkesztőség címen levélben, illetve telefonon igényelhető.) **Külföldön** terjeszti a **Batthyány Kultur-Press Kft.** 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. Tel.: 489-0042

Évi hat szám ára:

2910,- Ft+ postaköltség

HU-ISSN: 0134-1421

A 2004. 4. szám a

2004. október 15-ig megtartott táncesemények között válogat.

4	HÍREK <i>Itthon</i>	BALETT
5	HÍREK <i>Külföldön</i>	24 * Kaán Zsuzsa : <i>Tizenkettedszer is: Világstárok az Operában</i>
	KÖNYVJELZŐ	NÉPTÁNC
6	<i>Szilágyiné Katona Olga</i> : <i>Táncoktatás Művészei</i> – Kaán Zsuzsa recenziója	27 * M. Nagy Emese : <i>Szatmár</i> – A Budapest Táncegyüttes új műsora
	<i>Ásó István visszaemlékezései</i> – a Szerző	28 * M. Nagy Emese : <i>„Földön apám fia volnék”</i> – A Magyar Állami Népi Együttes új műsora
	BÚCSÚZÓUL	30 Darmos István : <i>Félévszázados táncművészeti műhely Sárospatakon</i> – 50 éves a Bodrog Néptáncegyüttes
7	<i>Dr. Bogdány Ferenc (1919–2004)</i> – Horváthné Bánky Dóra megemlékezése	31 Novák Ferenc : <i>55 éves a Honvéd Együttes</i>
	PROGRAMAJÁNLAT	DZSESSZ-OPERETT
8	<i>A Nemzeti Táncszínház októberi és novemberi műsora</i>	32 Kaán Zsuzsa : <i>Bál a Savoyban – bál nélkül</i> – A Budapesti Operett Színház produkciója
	AKTUÁLIS	OPERAPÁHOLY
10	Szerkesztői ajánlat	34 Mátai Györgyi : <i>Turandot – a bevált siker</i>
	SZTÁRVENDÉG	VERSENYTÁNC
11	*Seregi László: <i>„Remélem, az idő nekem dolgozik”</i> – Kaán Zsuzsa exkluzív interjúja	36 Rollinger Károly : <i>X. Zánkai Fesztivál</i>
	INTERJÚ	37 Rollinger Károly : <i>Standard táncok Magyar Bajnoksága 2004, Szentés</i>
14	<i>EuróPAS-díjas: Delbó Balázs</i> – Mátai Györgyi interjúja	VILÁGTÜKÖR
	INTERJÚ KÉT HANGRA	38 Timár Böske : <i>Csillagszeműek a japán császár palotájában</i>
16	<i>EuróPAS-díjas: Budai László és Bánhidí Petra</i> – Jálics Kinga interjúja	40 Wagner István : <i>A Cranko-féle Rómeó és Júlia felújítása Münchenben</i>
18	László Zsuzsa : <i>Kezdi a nagybetűs életet</i> – Beszélgetés Pap Adrienn-nel és Barát Ákossal	TERPSZIKHORÉ POSTÁJA
	PORTRÉ	42 <i>A „Vasas” egri sikeréről</i> – Rohonczi Adorján levele
20	Lőrinc Katalin : <i>Aki mindig a háttérben maradt</i> – Merényi Lea 90 éves	43 CONTENTS
	ÉLŐ TÁNC TÖRTÉNET	44 EXCERPTS
22	László Zsuzsa : <i>„Így kerek a táncos múltam”</i> – Beszélgetés Hegedűs Judittal	49 ORSZÁGOS SZAKMAI CÍMJEGYZÉK

A *-gal jelölt írás vagy részlete **angolul** is olvasható.

PREMIER

Hófehérke és a 7 törpe címmel egész estét betöltő balettjével debütál koreográfusként ifj. **Harangozó Gyula**, a **Magyar Nemzeti Balett** balettigazgatója.

A táncmesejáték zenéjét **Kocsák Tibor** szerezte, a premiért **november 27-én** tartják az Erkel Színházban. Hófehérke: **Irina Tsymbal**, a Királyfi: **Oláh Zoltán**, a Boszorka: **Szakály György**.

ÚJ BALETTIGAZGATÓ DEBRECENBEN

Egerházi Attila koreográfus, a Pécsi Balett volt művészeti vezetője **szeptember 1-től** a debreceni Csokonai Színház balettgyűjtését vezeti. A társulat debütáló balettjét **október 22-én** tartják, **Vágytól...vágyig** címmel. Egerházi a program első részében **Sztravinszkij: Tavasz áldozat** című művére készített egy **Börleszk** című balettet, míg a második részben korábbi nagyszerű koreográfiáját, a **Bizet-Scsedrin** zenéjére komponált **Carmen** című egyfelvonásos táncdrámáját mutatja be.

FÖLD

Hollandia EU-elnöksége idején számos olyan kulturális rendezvényre kerül sor, amely az új tagállamokra irányítja a figyelmet. A „Thinking Forward” elnevezésű holland kulturális program keretében a magyar származású holland koreográfus, **Krisztina de Châtel** és a **Budapest Táncszínház** egyedülálló

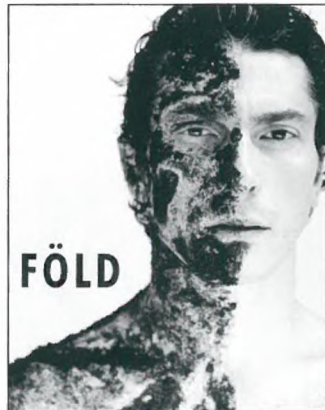
közös projektet valósított meg.

Az Artus Stúdióban – **szeptember 8-11. között** – újra színpadra vitték a **Föld** című produkciót, amely a modern táncművészet egyik klasszikusa. A darabot a holland és magyar táncosok Magyarországon és Hollandiában is előadják.

A magyar származású koreográfus 1976-ban alapította meg saját együttesét Hollandiában. Koreográfiáiban a táncot és a zenét képzőművészeti elemekkel ötvözi, az utóbbi időben pedig egyre jobban érdeklődik a számítógép, a videó és az új technológiák iránt. De Châtel a minimalista, absztrakt táncból indul ki, stílusában sajátosan keveredik a magyar temperamentum egy letisztult gondolkodásmóddal.

A **Föld** című kompozíciót Krisztina de Châtel 1985-ben készítette **Philip Glass** zenéjére (*Another Look at Harmony*, 4. rész) a Hollandiában évente megtartott **Holland Festival** számára. Díszelete – **Conrad van de Ven** színpadi látványterve alapján – egy kör alakú, magas földszanc, amelyből a táncosok óriási fizikai erőfeszítés árán igyekeznek „kitörni”.

Az elmúlt években Krisztina de Châtel munkáiban egyre hangsúlyosabban jelenik meg a társadalmi mondanivaló. A **Föld** című koreográfiában is megjelennek olyan témák, amelyek máig sem vesztettek aktualitásukból: például az a küzdelem, amit a szellem az anyaggal, az egyén a különböző társadalmi rendszerekkel szemben folytat.

1071 BP., ROTTENBILLER U. 31.
TEL.: 06-20-3617821, 06-20-9916447

„303 m² TÁNC”

Az a hely, ahol lehet gondolkodni és táncolni, alkotni, élni, elbűvált, vidám, könyvet és újságot nézni, olvasni, hallgatni, tanulni sok mindent, sokféle műfajban, aminek köze van a tánc-hoz és a mozgáshoz!

MOZDULATMŰVÉSZETI STÚDIÓ

VENDÉGJÁTÉK

A londoni **Random Dance Company**, amely Anglia egyik vezető kortárs együttese, szeptember 16-án vendégszerepelt a Trafóban. Művészeti vezetőjük és koreográfusuk: **Wayne McGregor** mindhárom idehozott koreográfiáját (**Ataxia**, **Nemesis**, **Polar Sequences**) nagy érdeklődés kísérte.

A produkcióknak két jellegzetessége van. Alapja a sajátosan összetett McGregor-féle tréning-technika s a darabokban szerves alkotórészként belemontált világítás, amelynek hatására az egyszerű színpadon új dimenziók, különleges terek keletkeznek. A táncos és a tér összefüggése ezáltal új értelmet nyer: szinte kölcsönösen determinálják egymást, miközben izgalmas látvány születik.

A koreográfiákat McGregor ugyanolyan rafináltan és igényesen építi fel, akárcsak Forsythe vagy Cunningham, csak hogy nála minden „más-képp” néz ki. Azáltal lesz „egyéni”, mert technikájában a klasszikus balett anyagát, főleg az allegro-t használja, de annak formavilágát és szabályos vonalvezetését kitekeri,

kicsavarja és eltorzíja. Ezáltal a táncosok úgy hatnak, mint értelmi fogyatékos, vagy torzult pszichéjű személyiségek, akik sajátos, zárt világokban élnek, s – improvizatív hatású, viharos erejű mozgássorozatokban – ebből szeretnének kitörni.

TAI-CHI DAO YIN

A **Tai-Chi Dao Yin** egy új technika, amelyet a taiwani **Hsing Wei Mester** fejlesztett ki. Ez a speciális technika a Tai-Chi és a Qi-Gong ötvezete, kombinációja.

A figyelem, az összpontosítás hangsúlya a külső forma helyett inkább a test belső felfedezésén alapul. Miként a twisting, a rolling, vagy a spiraling, a Tai-Chi Dao Yin mozgás is egy belső masszázst ad, amely egészségünkhöz különösen hasznos. Megtanítja a testet mélyen ellazítani. A Tai-Chi Dao Yin-kurzus a test belső energiájára összpontosítja a figyelmet. Erre építi a látható/formai mozgásokat, s ezáltal a belső energiák és a környezet harmonizálásához vezet. Ez a technika és módszer tehát különösen hasznos a táncművészeknek, mert a moz-

gáseredetet nem fizikai értelemben, izomalapon tanítja, hanem a belső energia használatára tanít meg.

Az első magyarországi Tai-Chi Dao Yin és modern tánc kurzusnak a Trafo nyújt otthont **2004. november 1-5.** között. A kurzust a taiwani **Chiang-Mei Wang** vezeti, akit **Seregi Viktória** mutat be lapunknak:

Chiang-Mei Wang táncművész pályáját a taiwani Nemzeti Művészeti Intézetben kezdte, ahol Graham-, Limon- és release-technikát tanult, valamint klasszikus balett-, tradicionális kínai táncművészet- és harcművészet képzésben részesült több mint öt éven át.

Egyetemi diplomájának megszerzése után táncművészi karrierjét a taiwani **Cloud Gate Táncszínházban** folytatta, amely a London Times szerint „Ázsia vezető táncszínháza”, s ahol kilenc évig szólótáncos, két évig – Lin Hwai-Min művészeti igazgató mellett – próba-vezető asszisztens, majd igazgató és az együttes egyik modern tánctanárja. Mellesleg a Cloud Gate Táncszínház meseri-ten magas színvonalon ötvözi a kínai táncművészetet, a harcművészeti stílust a nyugati modern táncteknikákkal. „A táncosok technikai tökéletessége lélegzetelállító” – írta a FAZ frankfurti újság kritikusa a turnézó együttes egyik előadása után. A torontói The Globe kritikusi véleménye szerint is a Cloud Gate Company a világ egyik legjobb tánc-együttese.

2002 óta Chiang-Mei Wang Németországban él és alkot, mint táncművész, koreográfus. Emellett ú.n. Thai-Chi Dao Yin és modern táncteknika kurzusokat tart München, Potsdam, Salzburg workshop-jain. Nemzetközi táncfesztiválok elismert résztvevője.

A Trafóban rendezendő Tai-Chi Dao Yin-kurzus minden, táncos előképzettséggel rendelkező résztvevőnek ajánlott. A Tai-Chi Dao Yin tréningben és a modern táncteknikán kívül Chiang-Mei Wang egy rövid koreográfiát is megtanít a kurzuson. Ezt a kurzust színház-termi demonstráció követi a Trafo színpadán, **2004. november 7-én.**

BALANCHINE

A **Stuttgarter Balett** társulata az egyetlen, amelyik a német balett-társulatok közül megemlékezett George Balanchine születésének centenáriumáról. John Cranko, majd Marcia Haydée igazgatása alatt a társulat egyáltalán nem tartott Balanchine-műveket a repertoárjában. Reid Anderson hozta vissza a neoklasszikát – írja Angela Reinhardt a „tanz.journal” 2004.5. számában –, de még nála is a Cranko-drámák adták a repertoár döntő részét.

A „Celebrate Balanchine!” című est azonban – előadásról előadásra – azt mutatja, hogy a megfiatalodott stuttgarter társulat már egyre tisztábban érzi Balanchine stílusát, s hogy a neoklasszika – miként ezt az **Apollo**, a **Szerenád** és **A négy vérmérséklet** interpretálása mutatja –, időközben egyre erősebben tartozik hozzá a mai társulat repertoárjához.

VERSENYEK

2005. január 23-30. között rendezik meg a svájci balett-paradicsomban a **30. Prix de Lausanne** nemzetközi tánc-és balettversenyt az 1987. január 1. és 1989. december 31. között született táncosok számára.

NYIBC-2005. – A következő **New York-i Nemzetközi Balettversenyt** – az igazgató **Ilona Copen** koncepciójával és szervezésében – a jövő év júniusában tartják, **június 6. és 26. között.**

Az **5. Japán Nemzetközi Balett- & Modern Táncversenyt** Nagoyában rendezik meg **2005. július 9-17. között.**

A SZAKMA LAPJA - MAGYARORSZÁG ELSŐ ÉS EGYETLEN ÖNÁLLÓ TÁNCFOLYÓIRATA

TÁNC

művészet

DANCEART

XXXV.
 évfolyam
 2004. 4.
 Ára: 485,- Ft
 US\$ 5.00
 € 3.00

Szárvendég

SEREGI
LÁSZLÓ

Buro PAS-díjas

- Delbó Balázs
- Budai László és Bánhidi Petra

XII. Világsztárok az Operában

BÁL A SAVOYBAN

A Budapesti Operett Színház produkciója

A címlapon:
Tangolita: Kalocsai Zsuzsa
 Közreműködik: a Budapesti Operett Színház musical tánckara
 Fotó: **Mohos Angéla**

TÁNC

művészet

Magyarország első és egyetlen önálló táncfolyóirata

Olvassa Ön is!

A kiadványban megjelent cikkek, fotók, grafikák a kiadó tulajdonát képezik.

Átvételük, másolásuk, egyéb felhasználásuk egészében vagy részleteiben a kiadó hozzájárulása és engedélye nélkül nem lehetséges.

A lap szerkezete és kialakítási koncepciója szerzői jogvédelem alatt áll.

www.tancmuveszet.hu • www.danceart.hu

Állandó munkatársak:

Falvy Károly, Gelencsér Ágnes, Jálics Kinga, Kaán Zsuzsa, dr. Kaposi Edit, Kálmán Tamás, dr. Körtvélyes Géza, László Zsuzsa, Lőrinc Katalin, Máta Györgyi, M. Nagy Emese, dr. Pór Anna, Rollinger Károly, Truppel Mariann, Wagner István

Külföldi tudósítók:

Forrai Éva (Anglia), Hézsó István (Hollandia), Kóniger Miklós (Németország), Nádasi Myrtill (Anglia), Zalán Magda (Washington)

Állandó fotósok:

Kanyó Béla, Rollinger Károly

Grafikus:

Bottyán Marianna

Szilágyiné Katona Olga:

Táncoktatás Művészei

Szilágyiné Katona Olga

Táncoktatás Művészei

„Kedves Olvasó! Ajánlom a könyvet azoknak, akiket érdekel egy különösen szép szakma megismerése: a táncoktatók munkája.” – Ezzel a rövid mondattal köszön el szerény, de fontos kis kötetének hátsó borítóján a szerző-szerkesztő: Szilágyiné Katona Olga, aki időt és energiát szánt arra, hogy maradandó emléket állítson egy kitűnő magyar táncpedagógusnak. Annak a Réti Piroskának, aki saját megtakarított pénzéből 1985-ben nem autót vett, hanem díjat alapított kollégái számára. Mert úgy érezte, sokan közülük több odafigyelést, több elismerést érdemelnek, mint amennyit addig a szakma nyújtani tudott. S mert jól tudta: az elismerés, az odafigyelés rendkívüli hajtóerővé képes válni mindazoknak a lelkében, akik amúgy is áldozatos munkával oktatják hétről hétre, évről évre az arra vállalkozó gyerekeket.

A szerző nem riporter, nem képzett újságíró. Dícséretére legyen mondva: e kötet szerkesztőjeként igyekezett csaknem minden Réti Piroska-díjas pedagógussal beszélgetni, és az elhangzottakat – ahogyan ő fogalmazta – papírra vetni.

Bár az alapítón kívül mindössze tizenhat pedagógus szólal meg, illetve ír-küld levelet, e könyvben mégis a hazai amatőr balettoktatás jelenlegi színvonala tükröződik. Ezért a „Táncoktatás Művészei” című kiadvány (bár nem tudni, hogy címében miért névelő nélkül és kétszer is nagybetűvel) nem

csak kedves emlék a Réti Piroska-díjasoknak, de egyszermind a magyar táncszakma egyik édes, bár meglehetősen mostohán kezelt gyermekének mai láttelepe is. Örömmel és gondokkal, álmokkal és vágyakkal, csalódásokkal és beletörődésekkel.

A hibákat pedig felmenti a kötetet életre hívó szeretet.

Kaán Zsuzsa

Ásó István visszaemlékezései

Együttesünk múltja már nem szórítkozik csak az emlékezetre. 1979-ben Szabó Lajos írta meg a 25 év történetét. A félévszázados évfordulóra Botos József az 50 év történetét írta meg (Székesfehérvár, 1999. Alba Régia Táncegyület). Mindkettő elhivatottan – törekedve a tárgyilagosságra, tényszerűsége – íródott meg. Az egyik kevesebb ismerettel, a másik több tapasztalattal, alapossgal, időben már megélve, de „belülről”, benne élve, mely a munka hevéből, a lelkesedéstől fűtötten, egy-két dolgot tán szubjektívebben értékelt, ítélte meg.

Mindkettőből maradt ki fontos dolog – nemcsak időponti, vagy tárgy tévedés –, hanem a lelkesítő, újra élni akaró, táncoló ember, aki később hovatartozását kívánta ezzel bizonyítani.

Nem érzem szükségét fenti művek kritikájának. Summája, mérlege a két műnek: Szabó Lajosénak a zárszava, Botos Józsefének az őszinte, előremutató előszava, a pontos, tisztességes kimutatás, de sajnos ez sem nélküli a szubjektivitást.

Ezek után én mit akarok? Arról írni, ami kimaradt, de – szervesen illeszkedni a két történet közé. Írni egy keveset az előzményekről, a korról, az ellentmondásos gazdasági és kultúrpolitikai helyzetről és azokról a fiatalokról, akik elképzelhetetlen körülmények között élni, szórakozni, szeretni, táncolni akartak. Táncoltak, dolgoztak, hogy ma, itt és ilyen körülmények között élhessünk, tanulhassunk, dolgozhassunk, táncolhassunk. Megmaradhassunk magyarnak a volt internationalizmusban, a van, a létező komopolitizmusban. Természetesen ez sem nélküli a szubjektivitást.

Beszélnem kell arról, hogy miért indult lassan, nehézkesen hazánkban, megyénkben a néptáncos élet. Miért volt olyan a „Bokréta”, vagy az ifjúsági szervezetek táncos élete, amilyen volt. Nem volt szakemberünk. A népzene terén volt? Csak pár óriás nevet említek; Bartók, Kodály, Lajtha, Vikár

és a többi. Ebben az időben nőtt fel az a generáció, amely a világ tudományos életét megváltoztatta. A meghasadástól a számítógépen át a magfúzióig.

Miért nem indult e téren is szakemberképzés, tudományos kutatás? Példa volt rá.

Úgy alakult, verődött össze – véletlenül? – nem állami irányítással az a maroknyi gárda, akik megváltoztatták néptáncéletünket. Amennyiben magyarul táncoltunk, már „magyarkodás”, nacionalizmus, valami gyanús irredenta, tán még sovén dolog is volt. *Ki kell mondunk, hogy nem volt elég a területi csonkítás. A magyar szellemet, kultúrát is csonkítani kellett, és ez vonatkozik az úri Magyarországra is.*

Meg kell említenem, oka volt annak, hogy nem építettünk dupla vágányú vasutat, hét méternél szélesebb közútat. Annak is oka van – előbbinek külső, utóbbinak belső –, hogy miért talált egymásra olyan nehezen a falu és a város. A nemzet kisebbik része nem kívánta átvenni, vagy élni azzal a kultúrával, mellyel a nagyobbik rész élt és megtartotta ezredéven át e maroknyi népet, nemzetet. Miért? A Fejérmegyei Népi Együttes története mellett keveset erről is szólni kívánok, mert nincs nemzeti kultúra nélkül a fenti együttes sem.

Ásó István

(Részlet a kötetből)

Ásó István

VISSZAEMLEKEZÉSEI

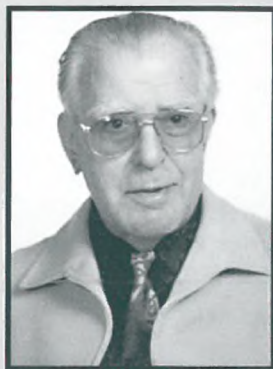
a Fejérmegyei Népi Együttesre
a XX. századi történelem tükrében
1945-1976-ig

A szerző magánkiadása, Budapest, 2004.

DR. BOGDÁNY FERENC

1919–2004

85 éves korában elhunyt dr. Bogdány Ferenc, akinek neve, bár ő maga sohasem volt táncos, mégis szorosan összefonódott a táncművészettel, és táncművészek sok generációja őrzi emlékét. Az Állami Balett Intézetben sok évig dolgoztam mellette igazgatóhelyettesként. Mindketten nyugati nyelvek tanárai lévén, az iskolavezetés munkáján kívül a közös szakmai érdeklődés is kapcsot jelentett közöttünk. Barátságunk ezért az

ő pályamódosítása után sem szakadt meg. Megtiszteltetésnek vettem, hogy amikor régi iskolája volt diákjairól évkönyvet készült kiadni, engem kért meg a róla szóló cikk elkészítésére. Mivel szinte halála napjáig aktív volt, nem gondoltam, hogy életének adatait nekrológiájához fogom megírni.

Bogdány Ferenc Szászrégenben született. Édesapja fiatalon lett Gyergyószentmiklóson iskolaigazgató, de Trianon után – mint annyi magyar értelmiséginek –, neki is át kellett települnie Magyarországra. Végül Nyíregyházán talált tanári állást. Két fia, László és Ferenc ezt a várost érezték igazán szülővárosuknak. Ott végezték iskoláikat. Ferenc érettségi után Pesten, a legendás Eötvös Kollégiumban folytatta tanulmányait. Francia-német-olasz szakon végezte el a budapesti tudományegyetemet, és két évig ugyanott jogot is tanult.

A Toldi Gimnáziumban kezdett tanítani. A tanári pályára nem csak apja példája nyomán lépett. Nagybátyja volt Karsai-Kurzweil Géza, a magyarországi német néprajz egyik legnagyobb tudósa, a Tudományegyetem magántanára is.

A második világháború éveiben előbb a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumba rendelték be munkára, majd katonaként egy híradós alakulattal amerikai fogságba került. Innen szerencsésen hazatérhetett, de bátyja az orosz fronton eltűnt. Soha nem tudták meg, hol és mikor halt meg.

Hazatérte után Bogdány Ferenc ismét a minisztériumban dolgozott, míg 1951-ben meg nem bízták az akkoriiban létrehozott Állami Balett Intézet közismereti oktatásának szervezésével. Ekkor ismerkedtünk meg, és a sok szervezés-tervezés munkája közben, amit egy új intézmény kifejlesztése,

kereteinek és lehetőségeinek meghatározása jelentett, nem is értünk rá arra gondolni, hogy barátságunk éppen e sok évi, a közös elképzelésekért folyó munka alapján életreszóló maradt.

Az operaházi balettnövendékeket a háború előtt az intézményen belül oktatták, egy, a tanyai iskolákhoz hasonló, egytanerős, négyosztályos elemi iskolában. Ebből fejlesztette ki Bogdány Ferenc a nyolcosztályos általános iskolát, és – a jelenleg már Nádasai Ferenc nevével viselő – gimnáziumot.

A szakmai oktatás fejlődésével később igény támadt a többi művészeti ághoz hasonlóan a táncosok főiskolai szintű képzésére is. Bogdány Ferencnek nem csekély része volt abban, hogy a Magyar Táncművészeti Főiskola jelenlegi oktatási szervezete létrejöhetett. Ő maga élete főművének érezte, hogy egy művészeti ág társadalmi rangjának emeléséhez a maga szakterületén jelentős mértékben hozzájárulhatott. Több mint húsz évig, 1951-től 1972-ig volt a gimnáziumnak, majd a későbbi főiskolát megalapozó Művész-képzőnek is vezetője. „Büszke vagyok rá – írta –, hogy mi nevelhettük a mai táncművészek legjavát, beleértve a néptáncművészeket is, valamint kiváló zeneművészek és artisták egész sorát.” Ezekben az időkben magam is úgy éreztem: valami olyan célért tevékenykedünk, amelynek jelentőségét csak visszatekintve értékelik majd igazán az érintettek. De a sok kezdeti adminisztratív akadály és értetlenség so-

ha nem vette el kedvünket, az övét se a szívós küzdelemtől.

Földije és évfolyamtársa, Margócsy József így emlékezik vissza ezekre az évekre: „Feri jólétesültsége alighanem nemzetközi méretű volt. Mindenesetre, ha balettgimnáziumi irodájában meglátogattam, minden szintű színes történetek áradtak felém. Ferinek ez a bájos bohémsége ritka volt az ötvenes években, de minden bizonnyal ennek köszönhető, hogy a kettős főnökség, a külön művészeti és külön oktatási irányítás ellenére eléggé sokáig bírta a Drechsler palotában az iskolaigazgatóságot.”

Amikor az intézettől megvált, egy nemzetközi UNESCO oktatási szakértői felkérést kapott. Mindnyájan csodálkoztunk vállalkozó kedvén, hogy ötven év felett még ilyen fontos kulturális tevékenységet vállal egy afrikai országban: Madagaszkáron. Nagy lelkesedéssel készült, és nagyon sajnálta, hogy az ott időközben megváltozott politikai viszonyok következtében ez a küldetés nem valósulhatott meg.

Az Országos Pedagógiai Intézet főmunkatársaként folytatta pályáját. Hosszú ideig a francia nyelv országos vezető szakfelügyelője volt, majd a Képzőművészeti Egyetem Nyelvi Lektorátusának vezetőjeként ment nyugdíjba.

E sok fontos munka mellett maradt még ereje és energiája számos szakönyv megírására is. Ő készítette többek között a magyarországi nemzeti német nyelvoktatás első tankönyveit. Nevét és műveit nemcsak itthon, de több külföldi oktatásügyi könyvtárban is számon tartják. Életének szinte utolsó napjáig szerkesztette a *Képes Nyelvmester* című angol-német-francia-olasz nyelvoktató folyóiratot. Polihisztor főszerkesztőjének halálával most ez a folyóirat is meghal.

Az oktatásügyben végzett kiváló munkájáért számos magyar kitüntetését kapott, de legbüszkébb a francia becsületrend tiszti fokozatára, az „*Akadémiai Pálma*” elnevezésű érdemrendre volt, amelyet a Francia Köztársaság adományozott számára a francia nyelv és kultúra magyarországi terjesztéséért.

Szeptember 20-án a Farkasréti Temetőben kísérték utolsó útjára. Nemcsak családja, volt kollégái s az intézmények hivatalos képviselői jelentek meg, hanem számos volt diákja, azóta neves művészek is. Mosolygós arcát, kedélyesen áradó beszédét, segítőkészségét sokan nem felejtik.

Horváthné Bánky Dóra

Nemzeti Táncszínház

2004. OKTÓBER HAVI PROGRAMJA

1. péntek, 19.00 óra

Kék rapszódia/

Vukán-Chopin:

Vizuális hangjegyek

a Budapest Táncszínház előadása

2. szombat, 19.00 óra

Bál, avagy a táncos mulatság

a Bozsik Yvette Társulat előadása

3. vasárnap, 10.30 óra

Hamupipóke

a BM Duna Művészegyüttes előadása

3. vasárnap, 19.00 óra

Ezeregyév

ExperiDance produkció – Román

Sándor Táncársulata

5. kedd, 19.00 óra

Káin kalapja

az Artus – Goda Gábor Társulatának előadása

7. csütörtök, 10.30 és 15.00 óra

Csipkerózsika

a Budapest Táncegyüttes előadása

7. csütörtök, 19.30 óra –

Reflektórium

Tükörmély – variáció Pygmalion témára (premier)

a Duna Táncműhely és a Maszk

Egyesület

közös előadása

8. péntek, 19.00 óra

Sztártánc – balett-est

a Pécsi Balett előadása

9. szombat, 19.00 óra

Dracula

a Budapest Táncegyüttes előadása

10. vasárnap, 10.30 óra *Reflektórium*

Karnevál – Az állatok farsangja

a Magyar Mozdulatművészeti Társulat

– Még 1 Mozdulatszínház előadása

10. vasárnap, 19.00 óra

Mozgásőrültek

a Honvéd Együttes és barátainak előadása

12. kedd, 19.00 óra

Mozgásőrültek

a Honvéd Együttes és barátainak

előadása

12. kedd, 19.30 óra – *Reflektórium*

Ördögi kísértések

M. Kecskés András táncpantomim

előadása

13. szerda, 19.00 óra

Tűzcsizmák és vasmacsák

a Botafogo Táncegyüttes előadása

14. csütörtök, 10.30 és 15.00 óra

Holle anyó

a Budapest Táncszínház előadása

14. csütörtök, 19.30 óra –

Reflektórium

Zsigervirág

batarita előadása

15. péntek, 19.00 és 22.00

Ezeregyév

ExperiDance produkció – Román

Sándor Táncársulata

16. szombat, 19.00

Koncert/Carmen

a Szegedi Kortárs Balett előadása

17. vasárnap, 10.30 óra

Holle anyó

a Budapest Táncszínház előadása

17. vasárnap, 19.00 óra

Ezeregyév

ExperiDance produkció – Román

Sándor Táncársulata

18. hétfő, 19.00 óra

MMS

(premier)

a Fővárosi Mozgó Művek és Ladányi

Andrea produkciója

19. kedd, 19.30 óra – *Reflektórium*

Vándorok a viharban/Belső hang

(PREMIER)

a No Replika Társulat előadása

21. csütörtök, 19.00 óra

Szatmár/A boldog emberek

(Móricztól...)

a Budapest Táncegyüttes előadása

22. péntek, 19.00 óra

Szatmár/A boldog emberek

(Móricztól...)

a Budapest Táncegyüttes előadása

24. vasárnap, 10.30 óra

Csipkerózsika

a Budapest Táncegyüttes előadása

24. vasárnap, 19.00 óra

Argentin Tangó Show

argentin és magyar táncosokkal,

világbajnokokkal, az Argentin Tangó

Táncszínház októberi fesztiváljának

keretében

26. kedd, 19.00 óra

Ezeregyév

ExperiDance produkció – Román

Sándor Táncársulata

26. kedd, 19.30 óra – *Reflektórium*

Castor és Pollux

a Magyar Mozdulatművészeti Társulat

– Még 1 Mozdulatszínház előadása

28. csütörtök, 19.00 óra

Credo Hysterica, a csajok

a Compagnie Pál Frenák előadása

28. csütörtök, 10.30 és 15.00 óra –

Reflektórium

Dó-Ré-Mi

a Közép-Európa Táncszínház előadá-

sai

29. péntek, 19.00 óra

Credo Hysterica, a csajok

a Compagnie Pál Frenák előadása

Vendégelőadások

11. hétfő, 19.30 óra *Reflektórium*

Egy polgár vallomásai

a Deutsches Theater Budapest

előadása

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Nemzeti Táncszínház

2004. NOVEMBER HAVI PROGRAMJA

2. *kedd, 19.00 óra*
Muskétások
ExperiDance produkció
– Román Sándor Táncársulata
2. *kedd, 19.30 óra* – Refektórium
Báb-világ
a Dream Team Színház előadása
3. *szerda, 19.00 óra*
BÖRLESZK/CARMEN
BUDAPESTI BEMUTATÓ
a Debreceni Balett budapesti bemutató előadása
4. *csütörtök, 20.30 óra*
Best of ExperiDance
ExperiDance produkció
– Román Sándor Táncársulata (zártkörű előadás)
5. *péntek, 19.00 óra*
Bál, avagy a táncos mulatság
a Bozsik Yvette Társulat előadása,
a LŐRINC GYÖRGY BÉRLET
1. előadása
5. *péntek, 19.30 óra Refektórium*
Planéták
M. Kecskés András táncpantomim előadása
6. *szombat, 19.00 óra*
Táncos Magyarok
a Magyar Állami Népi Együttes előadása,
a MOLNÁR ISTVÁN BÉRLET
1. előadása
7. *vasárnap, 10.30 óra*
Hókirálynő
az Artus – Goda Gábor Társulatának előadása,
a NAPSUGÁR BÉRLET 1. előadása
7. *vasárnap, 19.00 óra*
Ezeregyév
ExperiDance produkció – Román Sándor Táncársulata
9. *kedd, 19.30 óra Refektórium*
Pont 3
Berger-Ladjánszki-Jávorka produkció,
az L1 Táncművek előadása
11. *csütörtök, 19.00 óra*
Káin és Ábel/Siratófalak
a Magyar Fesztivál Balett zártkörű előadása, a Philip Morris Magyar Balettdíj Gálaestjének keretében
11. *csütörtök, 19.30 óra Refektórium*
A kiválasztott
Szabó Réka előadása
12. *péntek, 19.00 óra*
SIRATÓFALAK • BEMUTATÓ
a Magyar Fesztivál Balett előadása
13. *szombat, 19.00 óra,*
14. *vasárnap, 19.00 óra*
Siratófalak
a Magyar Fesztivál Balett előadása
16. *kedd, 19.00 óra*
Álom és valóság
– flamenco táncfantáziák –
Lippai Andrea és Társulatának előadása
16. *kedd, 19.30 óra Refektórium*
Barbara L.
Gergye Krisztián előadása
17. *szerda, 19.00 óra*
A boldog emberek (Móricztól...)
a Budapest Táncgyűttes előadása,
a MAGYAR IRODALOM
GYÖNGYSZEMEI BÉRLET 1. előadása
18. *csütörtök, 10.30 óra*
Rókamesék
a BM Duna Művészegyüttes zártkörű bérletes előadása
18. *csütörtök, 15.00 óra*
Rókamesék
a BM Duna Művészegyüttes előadása,
a KEREKERDŐ BÉRLET 1. előadása
18. *csütörtök, 19.30 óra Refektórium*
SZÉLCSEND • BEMUTATÓ
batarita előadása
19. *péntek, 19.00 óra*
Válogatás a klasszikus balett gyöngyszemeiből
a Budapesti Ifjúsági Balett előadása
20. *szombat, 10.30 óra*
Hókirálynő
az Artus – Goda Gábor Társulatának előadása
20. *szombat, 19.00 óra*
Káin kalapja
az Artus – Goda Gábor Társulatának előadása
21. *vasárnap, 17.00 és 19.00 óra*
A pokol színei
ExperiDance produkció
– Román Sándor Táncársulata
22. *hétfő, 19.00 óra*
Töredék/Tutyla
– **Az elfelejtett álom**
a La dance company előadása
23. *kedd, 19.30 óra Refektórium*
Tükörmély
– **variáció Pygmalion témára**
a Duna Táncműhely és a Maszk Egyesület közös előadása
25. *csütörtök, 10.30 és 15.00 óra*
Karnevál – Az állatok farsangja
a Magyar Mozdulatművészeti Társulat
– Még 1 Mozdulatszínház előadása
26. *péntek, 19.00 óra*
A NÉGY ÉVSZAK • BEMUTATÓ
a Közép-Európa Táncszínház előadása
27. *szombat, 19.00 óra*
A négy évszak
a Közép-Európa Táncszínház előadása
30. *kedd, 19.00 óra*
Ezeregyév
ExperiDance produkció
– Román Sándor Táncársulata
30. *kedd, 19.30 óra*
Castor és Pollux
a Magyar Mozdulatművészeti Társulat
– Még 1 Mozdulatszínház előadása

Vendégelőadások

8. *hétfő, 19.30 óra*
Szegény ördög, avagy kérem a következőt
Lélekvadászaton az ördög,
H.-C. Hoth kabaréestje,
a Deutsches Theater Budapest előadása
14. *vasárnap, 17.00 óra,*
PESTI MAGYAR SZÍNHÁZ
Lucidum Intervallum (Út a világosságba)
a 45 éves Fáklya Horvát Művészegyüttes előadása
28. *vasárnap, 19.00 óra*
Faust. Rockopera – I. rész
a Deutsches Theater Budapest előadása
29. *hétfő, 19.00 óra*
Faust. Rockopera – II. rész
a Deutsches Theater Budapest előadása

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Most értettem meg, hogy a taps nem pusztán megnyilvánulási forma. A *taps misztérium, ami a mi kultúránkban hozzátartozik egy művész életéhez*. Kiderült, hogy mi – énekesek, zenészek, táncosok – ezért a hangos tetszésnyilvánításért éljük le az életünket! Azért vérzünk el, azért visszük a bőrünket a vásárra, hogy velünk szemben emberek üljenek, és csapkodják össze a tenyerüket. Milyen banális, és mégis mennyire jelentős ez a momentum.

(11–13. oldal)

Különösen, amikor Amor spicc-cipős varációját megláttam, rémültem meg igazán. De tudtam, hogy Seregi László nagyon bízik bennem. Ha ugyanis megbukom a szerepért, neki kell vállalnia a rizikót. Ezért aztán rendkívül sok és kemény próbával készítettem Amor megformálására. Bár a következő év februárjában kellett volna beállnom, igyekeztem mielőbb megtanulni, hogy legyen időm „érlelni”. Am az Élet közbeszölt, és egy beugrással előbb kellett vállalnom a megmérettetést.

(14–15. oldal)

1996 óta próbáljuk a tangót oly módon színpadra vinni, ahogyan sok más autentikus táncot szoktak manapság. Ugye, léteznek afrikai vagy karibi vagy salsa-show. Így van tangó-show is. Eddig két darabban büszkélkedhetünk. Az egyik a *Donna Lucretia háza*, a másik a már többször emlegetett *Évszakok Buenos Airesben*. A közönség mindkettőt nagyon jól fogadta, ezért január óta egy csapattal intenzíven dolgozunk. Ez a tangó-színház. Amatőr táncosokkal kezdtük el az egészet, de ma már vannak köztük profik is.

(16–17. oldal)

Amikor összehozott a sors Simándy Józseffel, egyszer vendégségbe mentünk vele valahova Pest környékére, de visszafelé elromlott az autója, és én elkéstem az esti előadásról. Csak az I. felvonás végére értem be. *Kálmán Etelka* ugrott be helyettem. Nagyon szigorú szabályok között éltünk akkor. Fegyelmi tárgyalás következett, ott álltam a bizottság előtt, remegtem minden porcikám. A büntetésem az lett, hogy a havi fizetésem felét, azaz a 300 Ft-ot abban a hónapban elvonták. Ezt azóta sem felejtettem el, olyan hatással volt rám. Természetesen soha többé nem késtem.

(22–23. oldal)

A tizenkettedik alkalom szerkezetileg is letisztult: valamennyi produkció a fellépőkhöz és a gála rangjához méltó koncertszám volt; s az amúgy jótékony célú gála befejező mozzanataként végre nem a kedvezményezett alapítvány képviselőinek köszönő beszéde hangzott el. Ezért szomorú és nehéz gondolatok nem dermesztették meg az est magas hőfokát.

(24–26. oldal)

Még bensőségebb hangulatot áraszt az ezúttal kevésbé játékos, inkább visszafojtott indulatoktól terhes, tüzes cigánybotoló – „élőben” és „filmen”. A kivetítés érdekes módon bár elvonja a tekintetet magukról a táncosokról, mégis sokkal intimebb közelségbe hozza őket azáltal, hogy a földön elhelyezett kamera sajátos, és a nézőkétől eltérő rálátást biztosít. Ha a kivetített táncosokat fekete-fehérben, esetleg kicsit archiválva látnánk, még az a zavarba ejtő érzésünk is lehetne, hogy nem tudjuk eldönteni: melyik az eredeti.

(27. oldal)

Elsősorban természetesen a női ruhadarabok a magukkal ragadóak, hiszen a férfiak viselete sok vidéken egyébként is e két szín használatára korlátozódik (éppen ezért érdekes egy-egy vörös színfolt, például a széki legényen megjelenő jellegzetes piros nyakkendő megjelenése). Kérdés, mi is motiválja ezt az erőteljesen fekete-fehér, olykor a világitással pasztellé szelídített kompozíciót?

(28–29. oldal)

Aki szereti az eredetihez képest merőben eltérőt, formabontót, szellemesen merészet, sőt meghökkentőt, annak bátran ajánlom az új feldolgozást. *Eszenyi Enikő* rendezőként ugyanis a történet olyan rétegeit is felfedezte, amelyet a múlt századi „boldog békeidőkben” a II. világháború előszelét nem is sejtő, gondtalan, nagypolgárként élő arisztokrácia még selyembe, bársonyba, tollba, parfümbe és intimitásba csomagolt. Eszenyi mindezt most kihámozta, sőt, alaposan ki is teregette.

(32–33. oldal)

A 2004-es Zánkai Táncfesztivál és Diák-olimpia 6 napon át tartó versenyeivel ismét megmutatta, sok a fiatal tehetséges táncos Magyarországon. Az idei színvonalemelkedés ugyancsak jó előjel a magyar versenytáncsport és a zánkai fesztivál számára a következő évtizedre.

(36. oldal)

A dajka (Irene Steinbeisser) itt karcsú és fiatal, koreográfiájában is vérbő humortól mentes, Júlia arisztokratikus anyjának kissé népies ikertestvére – egy az egyben. Nem nélkülözött viszont csipetnyi iróniát sem a nyolc liliomos lány lírai jelenete, amely Botticelli légies nőalakjait juttatta eszembe, de a közönség hálásan nyugtázta, hogy időnként „földre szálltak,” szándékoltan merev „libasor” felvonulásukkal és testtartásukkal.

(40–41. oldal)

Ami a korosztályt és egymás ismertségét illeti, bizony, nagyon vegyes csapattal vágunk bele a kéthetes munkába. A sok együtt-lét azonban megoldott minden problémát, s a végére kissé át is formálódva, még összetartóbb közösséggé kovácsolódtunk össze. Új kapcsolatok születtek, a régiek pedig megerősödtek.

(42. oldal)

Kaán Zsuzsa

Kaán Zsuzsa
főszerkesztő

SEREGI LÁSZLÓ

„Remélem, az idő
nekem dolgozik!”

Seregi László a magyar koreográfia-művészet doyenje. A balettművészet polihisztora, a XX. századi magyar balett Shakespeare-je! Triptichonjával az egyetemes balettművészet történetébe is beírta a nevét. Ám az Opus 1. vitathatatlanul a Spartacus, amelyet még 1968-ban kamaszkori élménye: Howard Fast regénye alapján koreografált, s amellyel a közelmúltban – négy előadás erejéig – Kínában turnézott a Magyar Nemzeti Balett társulatával.

Mondhatnám, hogy e turné kapcsán találkoztunk. Vagy azt, hogy a közelgő hetvenöt éves születésnapja alkalmából beszélgetünk, de mindkettő csak részben igaz. Seregivel hosszú hónapok óta rendszeres munkakapcsolatban állunk egymással. Pontosabban: ülünk, egymással szemben. Nem túlzok, ha bevallom: vele, az ő közelségében telt el a nyár, az ő gondolataival alszom, az ő szavait izlelgetve ébredek. Mert Seregiről könyv készül. Olyan album, amely – remélem –, méltó lesz az életműhöz, méltó a Seregi-repertoárhoz és ahhoz a páratlan, a világon egyedülálló tár-

sulathoz: a Magyar Állami Operaház balettgyűjtéséhez és szólistáihoz, akikkel ez az életmű s ez a repertoár megszülethetett és kiteljesedhetett.*

Seregi megengedte, hogy olykor hetente többször is meglátogassam, zaklassam és faggassam. Eltúrte, hogy azt mondjam neki: „Laci-kám, ez és ez, itt és itt kevés! Beszélj még!” És ő emlékezett, felkészült, és mesélt. Magnóra

* A **SEREGI** című, magyar–angol nyelvű kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Philip Morris Magyarország Kft. és a Trionfo Stúdió támogatta. (A szerző)

Megrendelhető a szerkesztőségben üzenetrögzítőn (06-1-368-5470) vagy e-mail-en: danceart@axelero.hu

mondta az életét. Készségesen és élvezetesen. Az epizódok pedig egyszerűen túlléptek az egyes remekművek konkrét alkotási folyamatán, és történelmi tablóvá kerekedtek. Egy különleges, nagy művész megidézte a saját pályáját, és közben vallott a művésztársakról, a társ-művészetekről, a történelemről.

- De nem elég, hogy Seregi anekdotizált, analizált és szintetizált, hogy albumokat vett elő, és fotókat válogatott. Seregi a 35. évfolyamában járó TÁNCMŰVÉSZET száma-ra - 1991 óta először - még interjút is adott végre. Erre az Opus 1.: a Spartacus kínai útjánál valóban nem kínálkozott méltóbb alkalom.

- Nem hittem, hogy életem alkonyán még egy ilyen rendkívüli kaland vár rám, mint az Operaház kínai turnéja. Ugyanis én Kína szerelmese vagyok. 1956-ban még ifjú néptáncosként, a Honvéd Együttes tagjaként, fiatalon, huszonevésen jártam Kínában, ami életünk egyik legnagyobb, meghatározó élménye lett. Akkortájt ki álmodhatta volna, hogy a földkerekség túloldalára eljut, ráadásul a művészetének, a táncnak köszönhetően, és három hónapot tölthet a világ legnagyobb országában.

Emlékszem: fáradságot nem kímélve, éjjel és nappal róttam az utakat, kerestem a műemlékeket és a figyelemre méltó különlegességeket. Állandóan arra gondolva, hogy „mindent nézzél meg, Seregi, mert ide életedbe még egyszer nem jutsz el”. De mit tesz isten, 2004-ben a Magyar Állami Operaház ismét kivonult Kínába, egy Seregi-művel, a Spartacussal...

- Vajon honnan jött épp a Spartacus ötlete?

- Faggattam én is a kollégákat. Bizony, a kínaiak határozott kérésére kellett pontosan ezt a darabot vinnünk. Ők ezt itt megnézték élőben vagy képmagnóról. És most jött a meglepetés - sőt, a dupla meglepetés!

Először is nem ismertem rá az akkori Kínára, olyan szédületes technikai fejlődésen ment keresztül. Egyáltalán, az a tény, hogy színesen öltözött emberek milliói jártak az utcán hatalmas felhőkarcolók között, lenyűgöző. Mint egy megkétszerezett new york-i Manhattan-szigeten, úgy éreztem magam. Majdnem leírhatatlan, szinte science fiction ahhoz az 56-os Kínához képest, amely barakkokból állt, és a műemlékeken kívül nem volt említésre méltó épület. A lakosai pedig mindannyian sötétkék munkásruhában, Mao Ce Tung-galléros pufajkában jártak, nőn szoknyát látni nem lehetett. Most pedig színes kavalkád fogadott. Igaz, a lábam, a térdem, a derekam már gátat szabott annak, hogy éjjel-nappal nyargaljak. A különbség az akkori és a mostani Seregi között az, hogy már nem voltam annyira kíváncsi. Nem néztem meg „mindent”, inkább elhittem.... Ezt teszi az öregség.

- És a másik meglepetés?

- Ügyszólván a legeslegnagyobb, ami csak Kínában érhetett, hogy a darabomnak semmi hallható sikere nem volt. Szeptember 16-24. között a VII. alkalommal rendeztek egy nemzetközi kulturális fesztivált, és annak a keretében léptünk fel. Gyönyörű prospektusokat nyomtak, gyönyörű színházjegyeket adtak ki - a Spartacus fotóival! Ilyet életemben nem láttam! Tele volt valamennyi színház, ahol felléptünk, és udvarias hivatalos beszédek, köszöntők, köszönetek is elhangzottak! Négy ízben játszottuk a Spartacust, három különböző városban, de a nézők csak ültek, és nem verték össze a tenyerüket. Valami hihetetlen érzés volt; szinte egy lázálom, amit átéltünk.

The Seventh China Arts Festival
第七届中国艺术节 温州分会场

匈牙利国家芭蕾舞团

斯巴达克斯 SPARTACUS

演出时间: 2004年9月22日、23日 晚上 19:30 演出地点: 温州市人民大会堂

Hungarian National Ballet
The Ballet Company of the Hungarian State Opera
Ballet Director: Gyula Harangozó, Jr.

Annyira nem volt tapsban kifejezett siker, mintha csak itt-hon egy házi főpróbát tartottam volna, üres nézőtérrel.

Pedig ahogy elnéztem: csodálatos előadásokat produkáltak a gyerekek. Állandóan rádupláztak, mert ők maguk sem hitték el, hogy - európai értelemben - nincs sikerük.

- És mit mondtak erről az ottaniak?

- Megnyugtattak persze, és kioktattak. Azt mondták, ez hatalmas sikernek számít, mert a kínai úgy viselkedik, ha valami nem tetszik neki, hogy egyszerűen elhagyja a színházat. Ritkán van példa arra, hogy az emberek három felvonást végigüljenek. Itt pedig mindhárom helyen és mind a négy alkalommal zsufolásig telt ház volt, és az elejétől a végéig meg se moccant senki. Tehát, mégha nincs is semmiféle akusztikális emlékem arról, hogy Kínában nekem tapsoltak volna, mondták, azért csak könyveljem el, hogy ez nagy siker!

Fel nem fogom, hogyan történhetett. Egy ilyen tekintélyelvű ország, mint Kína! Emlékszem jól a Rákosi korszakra: aki egy-egy pártkongresszuson, vagy valamilyen politikai összejövetelen nem tapsolt, az megnézhetette magát; figyeltek az elvtársak is a másikat, hogy tapsol e-eleget.

Ugyanakkor olyan emlékem sincs, hogy az 56-os előadásainkon - 27 városban járt akkor a Honvéd Együttes, 200 tagú delegáció voltunk - ne tapsoltak volna. Szétverték a házat kis néptáncokon és kórusműveken. Ennyit váltottak volna? Vagy ezek szerint létezik egy politikai taps, és mellette egy másfajta tetszésnyilvánítás: a csönd?

Való igaz, bizonyos attrakciókra, egy-egy emelésre, egy-egy nagy forgásra realágtak. Elkezdett zúgni a nézőtér....De a végén szegény Spartacusom ott száradt el nekem a keresztfán, és az összes szereplőm csak hajlongott, a néma csöndben...

- Valóban ennyire szíven ütött ez a tapstalanság?

- Igen, de már nem bánom. Jó pap holtig tanul. Most értettem meg, hogy a taps nem pusztán megnyilvánulási forma. A taps misztérium, ami a mi kultúránkban hozzátartozik egy művész életéhez. Kiderült, hogy mi - énekesek, zenészek, táncosok - ezért a hangos tetszésnyilvánításért éljük le az életünket! Azért vérünk el, azért visszük a bőrnünket a vásárra, hogy velünk szemben emberek üljenek, és csapkodják össze a tenyerüket. Milyen banális, és mégis mennyire jelentős ez a momentum.

Erre tényleg most jöttem rá. Ez maga a rezümé: számomra a kínai turné egyenesen laboratóriummmá vált.

A 75. születésnapomra ezt kaptam ajándékba Kínában.

- November elején balettigazgató-választás lesz az Operaházban, mivel Harangozó Gyula, a jelenlegi balett-

igazgató elnyerte a Bécsi Staatsoper pályázatát. Nagy a tét: vajon ki lesz az utódja a 2005/2006-os színházi évadtól kezdve? Akárcsak Harangozó megválasztásakor, ezúttal is tagja vagy annak a bizottságnak, amelyik az itteni pályázatokat elbírálja, és meghozza a döntést.

Hogyan emlékszel vissza saját megválasztásodra és balettigazgatóságod éveire?

- Lőrinc György, aki 16 éven át állt a balettegyüttes élén, egyértelművé tette, hogy csak én lehetek az utódja, mert szerinte a munkásságom, a rangom és a művészetem erre predesztinált. Az igazgatóság álláspontja szerint is kézenfekvőnek tűnt, hogy Lőrinc örököse „a Seregi” legyen. „Mert művészi kvalitásban, becsületességben, gerincességben, egyenességben Seregi feddhetetlen!” – mondták –, és mindez elengedhetetlen tartozéka egy balettigazgatónak. Való igaz, a táncosokkal való viszonyom is felhőtlen volt, hisz nem túlzok, ha azt mondom: a tenyeremből ettek! Mégis számolnom kellett azzal, hogy az igazgatói megbízatás valószínűleg fékezni fogja majd az addigi zavartalan kapcsolatunkat.

Meg kellett hát fontolni, hogyha az igazgatói szék elfoglalására kimondom az „igent”, ez azzal jár, hogy valakit, valakit, sőt, sokakat el kell majd veszítenem. Akinek a hatáskörébe olyan fontos döntések kerülnek, mint felvétel, elbocsátás, nyugdíjazás, prémium – annak óhatatlanul eltávolodás lesz a következménye. Ez jelenleg is így van, ez ellen most sem lehet védekezni!

Száz szónak is egy a vége: vonakodva, de elfogadtam! És attól kezdve egyszeriben tehetetlennek éreztem magam; összebéklyózva, belekényszerítve egy kényszerű hűségbe!

Kezdetben mégis minden jól indult, sikerrel kecsegtett; úgy nézett ki, hogy „beválok”, de másképp történt. Kiderült, hogy én nem vagyok igazgatónak való: részint

mert könyörtelen, részint mert rettenetes érzékeny és sértődékeny voltam, amit szintén nem szabad. Csak rino-cérozó képű-alkatú emberek végezhetik jól az ilyen típusú megbízatásokat.

Lényeg, hogy 100 forintokon buktam el a barátságokat, és közben az alkotói munka sérült. Úgyhogy hét éven át bírkóztam; hét évig vezettem az együttest, de nem bírtam tovább. Kértem a minisztériumban, hogy váltsanak le, mentsenek fel, engedjenek ki a balettigazgatói villamosszékből. „Ha ezt megteszitek – mondtam –, meg fogom hálálni egy szép balettel.”

Blöfföltem, mert az ember előre soha nem tudhatja, hogy szép balettet tud-e majd csinálni. De hát annyira vágytam, hogy kiszabaduljak. Elengedtek, és akkor ezt a *Rómeó és Júliával* háláltam meg, ami – a *Spartacus* s a *Sylvia* mellett – a Seregi-ouvre-ben is nagy vállalkozás: pályám egyik fordulópontja lett.

- A Rómeó és Júlia épp az idén lett húszéves. A cédrus pedig, a Csontvári Kosztka Tivadarnak emléket állító, varázslatos, szürrealista látomás jövőre lesz harminc!

Véleményem szerint épp A cédrus az, amelyikről joggal elmondható, hogy a XXI. század nemzeti balettje! Jelenleg egyikük sincs repertoáron. Vajon befolyásol-e az új igazgató kiválasztásánál, ha valamelyikük pályázatában ezeknek a baletteknek, vagy e kettő valamelyikének a felújítási terve szerepel?

- Természetesen nem. De hazudnék, ha azt mondanám, hogy ez nem fontos. Persze, hogy nagyon szeretném, ha e dédelgetett gyermekeim mielőbb újra megelevenednének a Magyar Állami Operaház színpadán. Ezért megfordítom a választ, és azt felelem: remélem, az idő nekem dolgozik.

Kaán Zsuzsa

Seregi-Hidas: *A cédrus*
Részlet az 1975-ös előadásból

Fotó: Kanyó Béla

EURÓPAS-DÍJAS: DELBÓ BALÁZS

Két dologban biztosan különbözik pályatársaitól. Egyrészt: tizen-nyolc évesen, saját koreográfiáját táncolva, nyerte meg Udi-nében a nemzetközi balett versenyt, másrészt: mindössze négy év klasszikus balettképzés után került az

Operaház együttesébe. 2004-ben a Budapesti Operett Színházban átvehette a TÁNCMŰVÉSZET EuróPAS Magyar Táncdíját, „balett” kategóriában.

Delbó Balázst kisgyermekként varázsolta el a színpad. Szülei táncművészek voltak a győri színházban – ő mégis inkább a színi pálya felé vonzódott. Egy nyári tánc tábor után – amelyet az édesanyja vezetett és amelyen maga is részt vett – határozta el: mégis inkább a táncot választja.

– A kisései döntés miatt a Balettintézetbe nem kerülhettem, így a Pécsi Művészeti Szakközépiskolába iratkoztam be. Négy kemény esztendő várt Önre.

– Nagyszerű mesterek irányítása alá kerültem. Kovács Zsuzsa vezetett be a klasszikus technika rejtelmibe. A színpadi interpretációt Uhrík Dóra tanította. Nekik köszönhetem, hogy végül is egyértelművé váltak táncos adottságaim. Az iskola történetében először adtak engedélyt arra, hogy iskolai klasszikus szerepben vizsgázzon. A különleges engedély a Tarasz Bulyba variációjának el-táncolását jelentette.

– Pályakezdéséhez, adottságai mellé, szerencse is párosult. Ahogy mondják: jó időben volt, jó helyen...

– A Balett Intézet – szokásos háziversenyét – 1995 decemberében kiterjesztette a vidéki profi iskolák tanulóira is. Végzősként két kategóriában indultam, mindkettőt megnyertem és ráadásul a zsűri különdíját. Természetesen a pécsi színház azonnal szerződést ajánlott, de megkeresett Kiss János, a Győri Balett igazgatója, aki magántáncosnak kívánt leszerződtetni. Harangozó Gyula balettagozgató úr kartáncosi státuszt ajánlott föl, karakter szerepkörű feladatokkal. Ez azt jelentette, hogy végig kell járnom a számléletrát és közben kisebb színdarabokat is táncolhatok. A kettősség nem ígért könnyű életet. Azzal is tisztában voltam, hogy még sokat kell tanulnom.

– Növendék volt, amikor a Pécsi Balett-nél már kapott feladatokat.

– Barbay Ferenc egyik koreográfiájában olyan elemekkel találkoztam, amelyeket abszolút nem ismertem. Kénytelen voltam „ellesni”, soron kívül gyakorolni azokat. Budapesten is többet kellett dolgoznom az átlagnál, hogy minden, amit tudok, tökéletes és kimunkált legyen.

– 1996-ban szerződött az Operaház társulatához, és az első évadban már többszörös szólistaként debütált. Először a Csipkerózsika Ivanuskájaként lépett színpadra, ezt követte a Vámos György koreografálta Hattyúk tavában az Ifjú herceg, majd Amor a Seregi László alkotta Sylvában. Nem akármilyen kezdés. Ám sokakat megelőzve, nem gondolt a szakma féltékenységére? Vagy annyira fiatal és ambiciózus volt, hogy túllépett a félelmén?

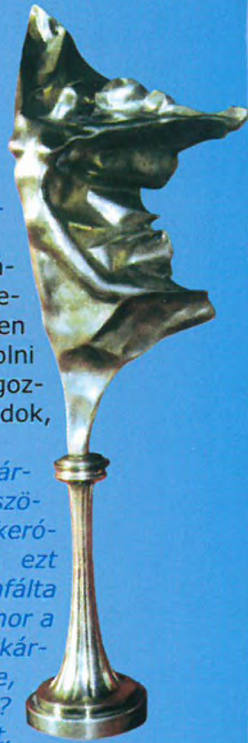
– Nem volt könnyű legyőzőm a szorongásomat, hogy kivívhatom kollégáim ellenszenvét. Szerencsémre befogadtak, és igyekeztem beilleszkedni az együttesbe. Nehéz volt, mert nem ismertem senkit, a darabokat is ment közben tanultam meg. Mégis úgy kellett igazodnom a többiek munkájához, hogy ne hibázzak. Amikor a karban táncoltam, sokkal jobban drukkoltam, mint amikor szólistaként kellett bizonyítanom.

– Pedig erre elég hamar sor került! Amor figurája ráadásul nem akármilyen feladat. Seregi László koreográfiája egy új stílus megismerését is jelentette.

– Bevallom, nemcsak meglepődtem, de meg is ijedtem, amikor kitűztek erre a szerepre. Megnéztem a videofelvételt, és úgy éreztem, képtelen leszek megbirkózni vele. Ekkor éreztem igazán a felkészülési hiányosságaimat. Különösen, amikor Amor spicc-cipős variációját megláttam, rémültem meg igazán. De tudtam, hogy Seregi László nagyon bízik bennem. Ha ugyanis megbukom a szereppel, neki kell vállalnia a rizikót. Ezért aztán rendkívül sok és kemény próbával készültem Amor megformálására. Bár a következő év februárjában kellett volna beállnom, igyekeztem mielőbb megtanulni, hogy legyen időm „érlelni”. Ám az Élet közbeszólt, és egy beugrással előbb kellett vállalnom a megmérettetést. Nem kis tét volt sem a mesternek, sem nekem. De sikerült! S ez volt az első eset, hogy a felelősségtudatom legyőzte a lámpalázam. Persze el kellett telnie két-három évnek, hogy e kettős figura minden ízét, báját valóban megérezzem, és meg is mutassam.

– Jó néhány Seregi-koreográfiában táncolt. A Rómeó és Júlia Bohóca, A fából faragott királyfi címszereplője, s legutóbb Puck a Szentivánéji álomban.

– Tavasszal, a Nemzeti Balett belgrádi vendégtájkára készülve, hét új szereplő között táncoltam először ezt a tüneményes figurát. A mester sokat megengedett nekem: rám bízta bizonyos játékok kidolgozását, önmagához igazítását. Nagyon nagy élvezettel készültem az előadásra, mert Puck humora valójában Seregi humora, s egy kicsit az én humorom is. Sok-sok apróságot tettem a figurához, egy kicsit beleloptam egykori színészi ambi-

ciómat is. Puck igen erős karakter, bár technikailag nem annyira nehéz, mint akár a Fából faragott királyfi, akár a Bohóc. Itt azt értem „technikai nehézségen”, hogy a néhány színpadon töltött perc előtt nincs lehetőség „rákészülni”. Azonnali erőbedobást jelent, tehát csak úgy szabad eltáncolni, ha eleve tökéletesre csiszolt minden ugrás, forgás, mozdulat. Ekkor győződtem meg igazán, hogy csak kétszáz százalékosan kipróbált elemeket szabad bemutatni. A közönség egyetlen pillanatra sem érezheti a táncos bizonytalanságát! A néző csak a laza, könnyed, természetes mozgást láthatja. Még alig egy éve voltam tagja az együttesnek, amikor eltáncoltam.

– Az első „igazi” premierre pedig a *Don Quijote Szolgája* volt. Minden művész úgy érzi, nincs fontosabb pillanatot, mint valódi premierben részt venni.

– Amikor „csak” beáll az ember egy előadásba, azt egyáltalán nem jelzi a plakát, vagy a műsorfüzet. Pedig egy szerepben az első megmérettetés nagyon is döntő. A premiereken mindenki nagyobb figyelmet kap. Ilyenkor a koreográfus alkotótársa lesz a táncos, alakítása egy kicsit önmagáról is árulkodik. Harangozó Gyula, a *Don Quijote* színpadraállítója „rám szabta” a *Szolga* alakját, és szabad kezet adott az apróbb játékok kidolgozására. Külön varázsa, hangulata, izgalma is van a premiereknek. Ilyenkor eljönnek a szakma jelességei, külföldi impresszáriók, kollégák, és érthetően, ilyenkor kapjuk a legtöbb visszajelzést s a szakmai kritikákat.

– A nagy kiugrást mégis Pártay Lilla *Amadeus* című balettjének címszerepe jelentette. Előtte már táncolt az *Anna Kareninában*, így a koreográfus stílusvilága már nem volt ismeretlen.

– Igencsak izgalmas feladat volt egy furcsa kis öregembert eltáncolni, aki maga a *Halál*. Eltűnt a tér és az idő...Az *Amadeus* esetében pedig mintha egyé forrtam volna a figurával. Mozart sok jellemző vonása bennem is megtalálható: a bohémság, a szeretetvágy, az olykor megviselő magányosság. Mégsem Mozartot „húztam” magamra, hanem megpróbáltam „éltetni” az embert, a küzdő művészt. A koreográfia sok energiát ad és sokat is elvesz, de ettől válik hús-vér figurává *Amadeus*, a zseniális komponista.

– Közel negyedszáz koreográfia sorakozik már a művész-tarsolyában. Igazi különlegesség *MacMillan: Mayerling* című táncjátéka, amelyet tavasszal mutatott be a társulat. Ön *Bratfisch* szerepét kapta, aki fiákere és egyben bensőséges bizalmasa Rudolf trónörökösnek, miközben igencsak különböző a koreográfia többi szereplőjétől.

– Így igaz. Két okból is. Egyrészt mert ebben a sötét drámai világban *Bratfisch* próbálja felvidítani, jókedvre deríteni Rudolfot. Másrészt, mert *MacMillan* mozgásban is érzékelteti: „más” világból érkezett. Ezért több játékot kíván a táncostól, talán ezért is oly színes a számára készített koreográfia. Ezt a közönség is érzi és hálás érte, amit igazol a szólók utáni nyíltszíni taps. Számomra igen fontos pillanat az is,

amikor a végzetes éjszakán Rudolfal megölelik egymást, mert ebben a mozdulatban már benne sejlik a visszafordíthatatlan.

– Tizennyolc évesen Udinében saját koreográfiájával indult egy versenyen, de azóta sem „szünetelteti” alkotói gondolatait. A színházi szezon végén, az Erkel Színházban a *Fiatalkoreográfusok estjén Jimmy-nek szeretettel!* című alkotásával mutatkozott be. Mit takar a cím?

– *Jimmy Smith* korunk kiemelkedő dzsessz-zenésze, akinek különböző alkotásaiból válogattam az öttételes koreográfia számára. Eddig szólóban és pas de deux-ben gondolkodtam. Ez az első alkalom, hogy több táncosra: öt nőre és három férfire próbáltam készíteni valami sajátosat, amely a zene hangulati elemeit jeleníti meg a dzsessztánc segítségével. A koreográfia valójában tizenegy perc nonstop táncot jelent.

– Megkezdődött az új színházi szezon. A Nemzeti Balett társulatával máris több külföldi turnén vett részt: az ausztriai St. Pöltenben a *Mayerling*, Hágában a *Coppélia* előadásán táncolt. Mire készül?

– Harangozó Gyula *Hófehérke* című balettjére. A hét törpe közül rám Kuka szerepe jutott.

Mátai Györgyi

Fotó: Gyarmati Zsófia

Zaharov–Aszafjev: A bahcsiszeráji szökőkút
Nurali: Delbó Balázs

EURÓPAS-DÍJAS: BUDAI LÁSZLÓ ÉS BÁNHIDI PETRA

Anevük is jól cseng egymás mellett. Harmonikus, mint a megjelenésük. S mint a mozdulataik. Bejönnek, megállnak. Először csak a tekintetük találkozik, majd lassan felemelik a karjukat, megfogják egymást, azután indul el a lábuk. Táncuk: egyfajta lebegő suhanás.

Ők a 2003-as és 2004-es év argentin tangó világ-bajnok párosa. 2004-ben nyerték el a lapunk által alapított EuróPAS Magyar Táncdíjat is – „argentin tangó”-kategóriában.

A tánciskola próbatermében készül az interjú. Én szeretem a nem túlzóan udvariaskodó embereket, ezért tettsztem, hogy amikor megérkeztem, rám mosolyogtak, de nem hagyták abba a gyakorlást. Legalább egy kicsit még nézhettem őket. Nekem táncoltak.

– Észrevettétek, hogy már rajongótáborotok van? Számosan fellépésről fellépésre követnek titeket. Az elmúlt nyáron sokféle mehetett utánatok a lelkes közönség.

B.P.: Nyaranta rendszerint több helyen tartunk tábort, intenzív kurzust. De fellépéseink száma idén valóban jóval több volt, mint tavaly. Hétféteken a Balatonnál adtunk elő részleteket az *Évszakok Buenos Airesben* című darabból, élő zenével.

B.L.: És szerepeltünk például az Egri Táncfesztiválon. Adtunk műsort Szentendrén a Barcsay Udvarban és Budapesten a Benczur Kertben. E szabadtéri helyeken az argentin tangóharmonikaművész, Ernesto duójával léptünk fel együtt, ami kivételes dolog, hiszen Ernesto Spanyolországban dolgozik, csak ezekre az előadásokra jött haza, és bennünket kért meg, hogy kísérjük táncdal a játékukat.

– *Milyen érdekes: a megfogalmazás nyilván attól függ, kiért lelkesedünk jobban. Mert én a tangóharmonikaművészt remek muzikusnak tartom, s ahogy egy-egy zene szám között, tört magyarsággal s nagy életbölcsestéssel mesél, az nagy élmény. De – őszintén szólva – én úgy mentem el erre az előadásra, hogy az kettőtök tangóestje, amelyet Ernestoék kísérnek.*

B.P.: Köszönjük szépen, ez nagyon jól esett, de tényleg Ernesto előadása volt. Kérte, illusztráljuk az ő muzikáját.

B.L.: Ezen a nyáron még a székesfehérvári Vörösmarty Színház felkérésének is eleget tettünk. Amikor odavittük az *Évszakokat*, megkérdezték, nem táncolhatnának-e velünk az ő táncosaik is. Miért ne? Így is lett: az első és utolsó részben ők is táncoltak, nagy lelkesedéssel, úgyhogy a színházigazgató fel is kért, tanítsunk majd tangót az ottani társulatnak is.

– *Estjétek plakátjain egy ideje az olvasható, hogy fellép az Argentin Táncszínház. Ezt a társulatot ti hoztátok létre?*

B.L.: 1996 óta próbáljuk a tangót olymódon színpadra vinni, ahogyan sok más autentikus táncot szoktak manapság. Ugye, létezik afrikai vagy karibi vagy salsa-show. Így van tangó-show is. Eddig két darabbal büszkélkedhetünk.

Az egyik a *Donna Lucretia háza*, a másik a már többször emlegetett *Évszakok Buenos Airesben*. A közönség mindkettőt nagyon jól fogadta, ezért január óta egy csapattal intenzíven dolgozunk. Ez a tangószínház. Amatőr táncosokkal kezdtük el az egészet, de ma már vannak köztük profik is. Balettintézetet végzetek, senior balettművészek, illetve olyanok is, akik modern táncot táncoltak és koreografáltak eddig. Rajtuk kívül természetesen tangós berkekből is érkeztek hozzánk.

– *Senior táncosokat említett Laci. Most Petrát kérdezem, vajon mi a korhatár ebben a csodálatos táncműfajban?*

B.P.: Felső korhatár szinte nincs is, csak alsó. Ezt a táncot nem kisgyermekkorban kezdik. Ehhez fel kell nőni. Ahhoz, hogy a tangót valaki „belülről” tudja táncolni, a személyiségnek el kell érnie egy bizonyos érettségi szintet. A felső határt illetően nagy élmény volt számunkra, amikor Argentinában a jóval ötven év feletti hölgyeket-urakat láttuk táncolni. Vonzóak és tiszteletet ébresztőek voltak.

– *A tangó hazájában, gondolom, ez élethosszig tartó szerelem, hiszen e tánc életforma. De ők fiatalon elkezdik, aztán soha nem hagyják abba. Az érdekelne, hogy vajon „meglett” korban elsajátítható-e az igazi argentin tangó?*

B.P.: Hogyne, ismerünk mi is ilyen vállalkozó szellemű embereket. Nem is keveset.

– *Petra, le szabad a cikkben írnom, hogy te hány éves vagy?*

B.P.: Nyugodtan. Augusztus 10-én volt a 25. születésnapom.

– *Akkor neked még nem lesz nehéz visszaidézni azt a kort, amikor elindultál a táncos pályán.*

B.P.: Hűha, visszaemlékezni mindig nehéz. Én 8 évesen kezdtem. A szüleim elvittek a Budafok-Tétény Művelődési Házba, mert szerintük tehetségesnek tűntem, s megmutattak a Promontor Táncgyűttes művészeti vezetőjének, *Novák Zsuzsannának*. Aki – úgy látszik –, megfelelőnek talált, mert ő lett a mesternőm. Elkezdtem tánciskolába járni, aztán következett a klasszikus és modern balett, a dzsessz-

balett, a mazsorett. Mindent megpróbáltam, indultam versenyeken. Egy biztos: tánc közben az első pillanattól kezdve rettentő boldognak éreztem magam. Nyolc éves korom óta semmi más nem szeretnék lenni, csakis táncos, mindeképpen.

Am ahogy idősebb lettem, nem szerettem volna annyira szétszóródni, ezért keresni kezdtem a leginkább nekem való. A dzsessz és a színpadi tánc között próbáltam választani. 14 éven át versenytáncoltam, elég jó eredményeket értem el. Döntés előtt álltam. Elmentem egy iskolába, ahol Budai László tanított. Éppen tangót, amely akkor még nagyon idegennek tűnt! De Laci mambózott is, ezért felvettem neki: én inkább mambóznék, mint tangóznék! Egy napon felhívott, és felkért partnerének a tíz nap múlva Miami-ban kezdődő világbajnokságra. Természetesen mambótáncosként.

B.L.: Megpróbáltuk, és az első versenyünkön a 10. helyet értük el. Már egy éve mambóztunk együtt, amikor Petra is kikerült Argentínába. Ott végre nagyon megtetszett neki az argentin tangó, s amikor hazajött, elkezdtem tanítani. Miután előző tango-partneremmel abbahagytuk a közös munkát, a mambo után elkezdtünk együtt tangózni is.

– Úgy tűnik, elég kacsaringós út vezetett ideig...

B.L.: Ez így is van. Most 38 éves vagyok, én csak 17 évesen találkoztam először a táncsal! Addig nem is foglalkoztam vele, hisz atletizáltam, futottam, gátfutottam, és – csapatban – eredményesen versenyeztem. De egyszer láttam több lányt bemenni egy művelődési házba, és utánuk mentem, hogy megnézzem, mit csinálnak ott. A férfi, aki dzsesszbalettra tanította őket, odajött és megkérdezte: mi van? Miért kukkolok? Azt feleltem, szeretném tudni, mi ez, mert nekem is tetszik. Ő meg bátorított, álljak be nyugodtan. Beálltam. Egy évig jártam oda, míg előfelvételis egyetemistaként el nem vittek katonának. Utána Győrből felkerültem Budapestre, a tanulásra koncentráltam, és olykor elmentem egy discóba...

20 évesen kezdtem el komolyan színpadi tánctechnikákat tanulni. Ott is szerencsém volt. A dzsesszbalettnél azért, mert a gátfutásnak köszönhetően messze én voltam a társaságban a leglazább. Pesten pedig az a sorsszerű véletlen történt, hogy a mester, *Auer Pál*, amikor meglátott, azt mondta: „*Jaj, de jó, hogy jöttél, már rég találkoztunk.*” Ezt nem értettem, mert én őt soha azelőtt nem láttam. Lesz egy fellépés, mondta, úgy hogy máris a haladó csoportba álljak. Következett egy edzőtábor, oda is elmentem. 21 évesen ismertem meg az akkori partneremet. És máris jött az új kihívás: a divattánc. Kezdődött a lambada-korszak, azután salsáztunk, 22 évesen a klubból beírtak a tánctanárképzőre. Azt elvégeztem, s közben észrevettem, hogy mennyire nem tudok táncolni. Beálltam hát a balettrúd mellé, és modern táncosoktól: *Berger Gyulától*, *Lőrinc Katalintól*, *Bakó Gábertől*, később *Földi Bélától* is tanultam, amit csak lehetett. Ahol felfedeztem egy kurzust, elmentem. Két-három évig nagyon sokat, napi öt órát táncoltam. Közben elvégeztem az egyetemem. Villamosmérnök lettem. E területen tizenegy évig dolgoztam.

Doór Zsuzsával, aki a menyasszonyom volt, nyolc évig táncoltunk együtt. '96-ban világbajnokságot nyertünk mambóban, '97-ben hot bluesban és show-táncban. Aztán megszakadt a kapcsolatunk. '97 végén, '98-ban már egy másik lánnyal tangóban világbajnokságot nyertünk, majd *Kulik Johannával* Európa-bajnokok lettünk. Johannával az Octogon Tánciskolában elkezdtünk tanítani is. De az együtt-táncolást illetően egy idő után, sajnos, nem tudtunk megegyezni. Így külön utakon mentünk tovább. Elkezdtem sa-

ját szervezésben tanítani. Ma már több helyszínen is folyik az oktatás. Ekkor választottam Petrát partneremnek.

– És Petra, lassacskán, a mambó mellett megbarátkozott a tangóval is. Ma már láthatóan elég jóban vagytok.

B.P.: Hát, igen, akkor elkezdődött nálam is a tangó-korszak.

B.L.: Szerintem Petrát erősen befolyásolta, hogy röviddel a márciusi argentinai utazás után, áprilisban lehetőség adódott kimenni Hongkongba. Ez őt örületesen izgatta.

B.P.: Ez igaz. Mert nekem a színpad is, a versenyzés is nagy szerelmem, ezért aztán nem volt akadálya, hogy a tangóval egymásra találjunk: végre magát a stílust is megszerettem. Addigra jutottam el arra a szintre; addigra nőtettem fel hozzá!

– A stílus – azt gondolom – kulcsszó ez esetben. Mert a lépéseket meg lehet tanulni, de argentin tangótáncosnak azért születni kell. Ti mindketten olyan szuggesztív kifejezőerővel rendelkeztek, amit egy tanfolyamon nem lehet elsajátítani.

B.L.: Köszönjük, ha így látja. Én azért bízom abban, hogy a kifejezőeszközök egy-két tanítványunkban is ki tudnak alakulni. Nekik is vannak saját belső tüzeik, amellyel hatni tudnak a nézőkre. Igazság szerint mi sem tudjuk, milyenek vagyunk kívülről. De abban hiszek, hogy ha nekünk jó „belülről” táncolni, az kívülről is észrevehető.

– Túlzás nélkül mondom, sok mindent elértetek. Mire vágytok, mit szeretnétek még?

B.P.: Én arra vágyom, hogy ez a jó, ami most van, maradjon így nagyon sokáig.

B.L.: Én pedig azt szeretném, hogy a mostani előadásunkkal a külföldet is meg tudjuk hódítani, s hogy új darabunk 2005 januárjában hasonló, szeretetteljes fogadtatásban részesüljön.

Jálics Kinga

Budai László és Bánhidi Petra – mint „friss” EuróPAS-díjas, az I. Nemzetközi EuróPAS-Gálán.

Budapesti Operett Színház, 2004. V. 1. • Fotók: Kanyó Béla

KEZDIK A NAGYBETŰS ÉLETET

Beszélgetés Pap Adrienn-nel és Barát Ákossal

Ivégezték a Balettintézetet, és mindkettőjüket felvették az Operaházba. Igen, emögött az egyszerű mondat mögött nagyon, nagyon sok munka, fegyelem és kitartás van. Bizony, sok keserves perc és óra, meg a hit, hogy meg tudják oldani a feladatokat és elérik azt a célt, amit kisgyerekként kitűztek maguk elé.

A két ifjú művész 2004 augusztusában Keszthelyen a Simándy József emlékére rendezett koncerten mutatkozott be a közönségnek Petipa-Csajkovszkij: Csipkerózsika című balettjének esküvői kettősével, az ú.n. „nagy pas de deux”-vel.

Az előadás előtt beszélgettem velük. Válaszaik azt bizonyították, hogy az iskolai évek is azonos megterhelést jelentenek, s a balettművészi pálya is szinte azonos mentalitást kíván – legyen az ifjú kezdő akár fiú, akár lány.

Balanchine–Csajkovszkij: *Pas de deux*

Fotó: Szilágyi Gábor

– *Hogyan indult a pályátok?*

P. A.: Nekem a sors hozta. Mésélték, hogy már pályás-koromban is valahogy mindig „riszáltam” magam jobbra, balra. Anyukám, mivel éveken át látta, hogy jó a mozgásom, 1995-ben olvasta a Balettintézet hirdetését, és elhozott a felvételre Budapestre, mivel székesfehérvári vagyok. Elsőre felvettek. Tízévesen kollégiumba kerültem. Az első esztendő rettenetes volt. Sokat sírtam, bár anyukám minden nap meglátogatott. Azután lassan, de mégiscsak javult a helyzet.

B. Á.: Hatévesen tornász szerettem volna lenni, de végül is dzsesszbalett lett belőle. Majd egyszer láttam Kováts Tibort a tévében, és ez inspirált a klasszikus balett felé. 200 km-re Budapesttől, Békéscsabán élünk. Szüleim először nagyon ellenezték a kollégiumot, hiszen nagyon kicsi voltam még, s végül haza is mentem. Ekkor a szüleim miattam (!) felköltöztek Budapestre, s így már otthonról jártam az Intézetbe.

– *Mit láttatok először az Operaházban?*

P. A.: A *diótörőt*, és nagyon tetszett. Igen erős hatással van az emberre, amikor látja a nagyokat. Lenyűgöző volt, és bizony felmerült bennem: lehet, hogy egyszer én is fogok tudni olyat csinálni?

B. Á.: Én is *A diótörőt* láttam először. De fel sem merült bennem, hogy talán Misit pár év múlva el-táncolhatnám, ugyanis – gondoltam – az a szerep nem nekem való. Csak majd a herceg!

– *Mi volt a legnehezebb az elmúlt tíz évben?*

P. A.: Sosem volt szabad feladni, végig ki kellett tartani.

B. Á.: Ha éppen fájt valami, vagy rossz kedve volt az embernek, akkor is oda kellett állni a rúdhoz.

– *Vannak-e szerepálmaitok?*

P. A.: Mindenképpen a klasszikus balett, hiszen modernet még alig tanultunk. Talán a *Don Quijote*, a zenéje is nagyon tetszik. És *A hattyúk tava* női főszerepe, de nem a Fekete hattyú, hanem a Fehér!

Petipa-Csajkovszkij: *Csipkerózsika* – pas de deux
 A címszerepben: Pap Adrienn
 Desire herceg: Barát Ákos

B. Á.: Nekem sok szerepálmom van. A legszebb talán A hattyúk tava hercege, de kedvenc darabjaim a *Giselle* és a *Seregi-balettek*, azok közül elsőként a *Rómeó és Júlia*.

– Most hány évesek vagytok?

P. A.: Húsz leszek decemberben.

B. Á.: Nemsokára én is húsz leszek.

– Mit gondoltok, mi lesz veletek 2014-ben?

P. A.: Erről ma még nem tudok mit mondani. Egyelőre az első évet kell az Operában teljesítenünk. Be kell tanulnunk a teljes repertoárt és hogy kipróbálnak-e, az a jövő zenéje.

B. Á.: Mindenképpen szeretnék táncolni és sok helyen fellépni. Mivel még nagyon fiatal vagyok, a külföldi karrierre még korai gondolnom, de legalább vendégként szeretném magam ott is megmutatni.

– Van-e a tánc mellett idő másra?

P. A.: Nincsen hobbim, csak a tánc van.

B. Á.: Kell, hogy jusson másra is idő. Nagyon szeretek zenét hallgatni és utazni, e kettő nélkül nem nagyon vagyok meg.

– Mit jelent ez a keszthelyi fellépés?

P. A.: Most a nagybetűs élet kezdetén, ilyen fiatalon igen nagy megtiszteltetés ez számunkra.

B. Á.: Nagyon boldoggá tett bennünket ez a lehetőség. Enkülönb is sokat hallgatom Simándy József lemezfelvételeit, és nagy dolognak tartom, hogy minket, fiatalokat hívtak meg.

* * *

A két ifjú táncost elkísérte Keszthelyre mesternőjük, Szőnyi Nóra. Az elmúlt évek és a sikeres diploma megszerzése után, operai szerződéssel a zsebükben, azért a tanítvány tanítvány marad. Szőnyi Nóra ugyanolyan aggódva állt a kulisszában, mint a vizsgaelőadáson, és ugyanúgy drukkolt értük, bár már végeztek.

– Meg voltál elégedve?

– Majdnem teljesen. Egy probléma volt: Ákos otthon felejtette a gyantát, a színpad pedig csúszott, és bár vizeztük, azért végig rettegtem. Szerencsére egy apró csúszástól eltekintve nem volt baj.

– Saját táncos múltad és mesternői tapasztalatod alapján mi kell még a tehetségen kívül a pályátokhoz?

– A tehetség Isten adománya, ez nagy szerencse, de ha nincs mellette kitartó munka, szorgalom, emberi tartás, akkor nem lehet érvényesülni ezen a pályán. Nagyon, nagyon bízom abban, hogy Adrienn és Ákos el fognak jutni igazi magaslatoakra. Az elmúlt kilenc év alatt

bebizonyították, hogy képesek dolgozni, van akaraterejük. Alkatilag is, emberi habitusban is és fizikai adottságukban is jók, nem sérülékenyek, ami igen sokat számít. Tehetséges a két gyerek, meg van hozzá minden egyéb, amit felsoroltam, és remélem, hogy a rutin megszerzése segít majd egyéniségük kibontakozásában.

* * *

Az előadás után Simándy Józsefné, Hegedűs Judit gratulált a két ifjú táncosnak.

– Mi az oka annak, hogy a Simándy Emlékkoncerten balett is szerepel a műsorban?

– Először is: az opera komplex műfaj, a tánc is szerves része volt századokon át. Férjem is szerette és tisztelte a művészetek minden ágát. Van műsorunkban próza is, és mióta felépült Keszthelyen a Balaton Színház, a körülmények lehetőséget biztosítanak táncprodukciókra is. Ezúton is megköszönöm ifj. Harangozó Gyulának, az Operaház balettigazgatójának, hogy lehetővé tette Pap Adrienn és Barát Ákos szereplését és egyúttal kívánok a következő szezonra is a társulatnak további hazai és nemzetközi sikereket. Valamint szívből remélem, hogy a 2005-ös Simándy Emlékkoncertre megint köszönhetünk művészeket a társulattól.

László Zsuzsa

AKI MINDIG A HÁTTÉRBE MARADT

Merényi Lea 90 éves

Portré a 30-as évekből

Merényi Zsuzsa nővére, Lőrinc György sógornője: Merényi Lea 1914. december 3-án született Budapesten. Az I. világháború után azonban szülei (Schuller Hugó és Rabinovszki Klára) egy jobb élet reményében Németországba költöznek a kint élő nagyszülőkhöz: a Wuppertali Színház magánénekesnőjéhez és a színház orvosához. A mérnök édesapa a hannoveri "Hanomag"-nál kap állást, innen kell majd távoznia zsidó származása miatt 1934-ben.

Ekkor költözik a Schuller család Budapestre, az időközben kint született további két gyermekkel (Merényi – eredetileg Schuller – Zsuzsa 1925-ben született), Lea azonban már 1932-ben, érettségije után Budapestre utazik: kíváncsi a szülővárosára. Munkája is akad: anyai nagynénje, Szentpál Olga, a mozdulatművészet egyik legnagyobb iskola-alapítója bentlakó gyereklányt keres két kisebb gyermeke mellé. Lea igazából itt találkozik a tánccal, bár Németország-

ban gimnasztikára, majd társastánccra is járatták. Mindez akkor még a kordivat diktálta polgáris rutin részének számított. „A gyerekeket úgyis hoztam-vittem a Szentpál-iskola óráira, a lakás mögötti épületben (ma: Városligeti fasor 3.: az Artistaképző épülete), aztán magam is beállhattam. Bokor Katától gimnasztikát, Bauer Lillától balettet tanultam. Sajnáltam, hogy a gyerekvigyázás miatt nem járhattam annyit, amennyit szerettem volna.”

Aztán hazajött az egész család, Zsuzsa is járni kezdett ugyanebbe az iskolába. A Szentpál-gyerekek megnöttek, Lea pedig beállhatott a tánc csoportba. Nem csupán a táncetek sikerdarabjaiban lépett fel, mint: *Kiűzetés a Paradicsomból*, *Kezek tánca*, *Mária-lányok*, *Magyar halottas* (itt Lőrinc Györggyel is táncolt), hanem azokban a híres prózai vagy zenés előadásokban is, amelyek táncbetéteit Szentpál Olgától rendelték a rendezők, mint a *Csongor és Tünde* (Magyar

1938-ban

A „tisztiházi”
gyerekcsoporttal
a 60-as években

Színház), vagy *Az ember tragédiája* (Szegedi Szabadtéri Játékok).

E boldog korszak végét a Szálasi-kormány hatalomra jutása jelentette: a Szentpál-iskolát bezárják. Lea még előzőleg megtanul klarinéton játszani, hogy egy női tánc- és zenekarral Törökországba utazzon, afféle menekítési akció keretében. A csoportot azonban hamarosan visszatoloncolják Magyarországra. Budapesten a hűgával sárga csillagos házba kerül. Innen deportálják őket Bergen-Belsenbe.

A megmenekülés, s a háborút követő nehéz évek után nagy váltás következik: *Szabó Iván*, mint a Rabinovszki-Szentpál művészpár és köre szívbéli barátja, Leát jól ismeri színpadról, s meghívja a frissen alakuló Honvéd Együttes (akkor: *Magyar Néphadsereg Művészegyüttese*) tánckarába.

Az alapító tag (akinek emlékei szerint specialitása az üveges tánc volt) ekkor már nem fiatal, s néhány év múlva a "házon belül" (elsősorban a tisztok gyermekei részére) elindított gyermektánc-csoportot bízzák rá. (A „Tisztiházban”, a Veres Pálné utcában volt akkor a központ.) Lea itt csaknem húsz éven át, 1972-ig folytatta a tánc-tanítást, amelyet az Állami Balett Intézet pedagógus tanfolyamán időközben hivatalosan is elsajátított balett-meto-

dika, valamint a Szentpál-alapokon nyugvó gimnasztika és a néptánc elemeire épített. „Biztos, hogy emlékeimnek köszönhetően sokat használtam *Szentpál Olga módszeréből: kikapcsolhatatlanul erős személyiség volt. A 'Búcsú kedves bátyámtól' című darabját be is tanítottam a nagyobbaknak.*”

A tánc-tanítást felváltotta a német nyelv tanítása. (Radnóti Miklósné, a család barátja ajánlotta őt a Színművészeti Főiskolára; „...kevés sikerrel, mert a hallgatók nem jártak német órára, nyilván nem látták értelmét, hiszen valószínűtlen volt akkor, hogy valaha is hasznosíthatják a pályán...”)

Lőrinc Györgynek köszönhetően követi a balettélet eseményeit. A 90-es évektől a televízióra hagyatkozik, de a „legkortársabb” művekre is kíváncsi. „Művésztsadalmi” köröktől mindig csendesen távol tartotta magát, kínosan vigyázott és vigyáz ma is, soha senkinek ne legyen terhére.

* * *

Merényi Lea szeretett volna kertész lenni. Egy örökölt bőrbetegség miatt azonban Németországban elutasítják a felvételi kérelmét. „Ma már tudom: igazából a származásom miatt utasítottak el akkor. Egyáltalán: sose fogtam fel, mi folyik körültem, már anyámék óvtak ettől: nem engedtek újsá-

got olvasni. A lágerben sem vettem tudomásul, miért vagyunk ott. Az ember egy bonyolult képződmény – a magam részéről lemondtam arról, hogy megismerjek egyetlen egyet is – magamat beleértve...” (2004. július)

Lőrinc Katalin

A törökországi vendégkörút jelmezében (1944.)

Szentpál Olga: Magyar halottas
(A férfit: Lőrinc György)

„ÍGY KEREK A TÁNCOS MÚLTAM”

Beszélgetés Hegedűs Judittal

Nem történik anélkül bemutató s jelentősebb balett-előadás az Ybl-palotában vagy az Erkel Színházban, hogy valamelyik páholyban ott ne ülne egy karcsú, őszülő hajjú, szép hölgy, akit a színház tagjai, munkatársai – a jegyszédőktől a Kossuth-díjasokig – mindig szeretettel köszöntenek. Ő Hegedűs Judit, aki 25 évig volt tagja a balett-társulatnak, s aki Simándy József Kossuth-díjas kiváló művész feleségeként és három gyermekének édesanyjaként teljesítette női hivatását is.

Engem sok évtizedes barátság és munkakapcsolat fűzött a Simándy-családhoz. Most, hogy immár lassan 55 éve lesz annak, hogy Jutka bekerült az Operaházba. Itt az ideje annak, hogy személyében olyan táncosnőt is bemutassunk lapunk olvasóinak, aki egy életen át volt hűséges és szerény „szolgálója” Terpszikhorénak.

– *Hogyan kezdődött a tánc iránti szerelem?*

– Szüleim látták, hogy már kicsi lányként is ügyesen mozgottam. Zuglóban laktunk, és nem messze tőlünk élt egy idősebb orosz balerina. Hozzá vitt el az édesanyám, ő kezdte bontogatni a szárnyaimat. Amikor nyolcéves lettem, jelentkeztem az operaházba, és Nádasi Ferenc balettmester alkalmasnak talált. Ott jártunk elemi iskolába is Havas Ferivel, később Róna Vikivel. Néhányan még különórákra is mentünk Nádasi mester balettiskolájába, ami az operaházzal szemben, az Upor-házban volt. 1950-ben ezt államosították, és hozták létre belőle a Balettintézetet. Upor úr fia: Upor Tibor pedig később a Vígszínház zseniális díszlettervezője lett, és az operaénekesnő Neményi Lili férje.

Az operaházban mellesleg az volt a rend, hogy reggel tartották a táncgyakorlatokat, délelőtt folytak a próbák, délután az elemi iskola, este pedig az előadások, ahol mi voltunk a statiszták.

– *Nektek kellett statisztálni?*

– Igen, és őszintén mondom, a legszebb élményeket jelentették ezek a feladatok, akár balett-, akár opera-előadásokról volt szó. Ott szívtuk magunkba a zenét, onnan ered a zenével való feltöltődésem. A *Lohengrintől* az *Aidáig*, a *Bohémélettől* a *Rigolettóig* mindent akkor ismertem meg. Nagy boldogság volt ez. Amikor nemrég a budapesti Zsinagógában újra bemutatták *Goldmark: Sába királynője* című operáját, jól esett újra hallani azokat a gyönyörű dal-

lamokat, amelyek a színpadon állva, kis gyerek-statisztaként rögződtek bennem.

– *Mi volt az első szereped?*

– Első szerepemet még a II. világháború idején a *Szent Erzsébet legendájában* kaptam. A gázsim egy pengő volt, ezt édesapám bekereteztette és ráíratta, hogy ez az első jövedelmem. Sajnos a háború, vagy az évek viszontagságai miatt, mint annyi minden, ez is elveszett.

– *Mikor szerződtettek az Operaházba?*

– 1950-ben. A balettkarba vettek fel, havi 600 forintos fizetéssel. Akkor alakult a Balettintézet, s akkor hívták meg az első szovjet balettmestert is, aki meg volt döbben-

Egy fehér hattyú... – Hegedűs Judit egyik kedvenc szerepében.

A fotó: a művésznő tulajdona

Hegedűs Judit ujjára Éhn Éva húzza fel a jubileumi aranygyűrűt

ve, hogy az Operaháznak nincs saját statisztériája. Kijelentette, hogy a balett-társulat tagjai többé nem statisztálhatnak.

- Nem vágytál szólista szerepekre?

- Bármilyen hihetetlennek hangzik, soha nem vágytam másra. Mellesleg a 163 cm-es magassággal mindenre tudtak használni. Bennem nem volt soha irigység; tudtam, hol a helyem, és a rám osztott feladatokat mindig jól megoldottam.

- Mi a legemlékezetesebb élményed a kezdeti évekből?

- Amikor összehozott a sors Simándy Józseffel, egyszer vendégségbe mentünk vele valahova Pest környékére, de visszafelé elromlott az autója, és én elkéstem az esti előadásról. Csak az I. felvonás végére értem be. *Kálmán Etelka* ugrott be helyettem. Nagyon szigorú szabályok között éltünk akkor. Fegyelmi tárgyalás következett, ott álltam a bizottság előtt, remegett minden porcikám. A büntetésem az lett, hogy a havi fizetésem felét, azaz a 300 Ft-ot abban a hónapban elvonták. Ezt azóta sem felejtettem el, olyan hatással volt rám. Természetesen soha többé nem késtem.

- 1953-ban férjhez mentél és tovább táncoltál, majd jöttek a gyerekek. Nem okozott ez problémát a balerinaéletben?

- 1954-ben született Péter fiam, ott nem volt baj. Viszont 1956-ban, Jutka lányom után 82 kg-ról kellett visszafogynom 55 kg-ra, s ez iszonyú feladat volt. Amikor 1971-ben Katit vártam, kétségbeesve mondtam az orvos-

nak, hogy ezt a tortúrát még egyszer nem tudom végigcsinálni. Hála Istennek, a doktor úr tanácsai alapján le tudtam mondani az ötgombócós fagyaltról s az édességekről: így az októberi szülés után nem maradt súlyfeleslegem. Ez nagyon fontos volt, hiszen a társulattal már én is utaztam Libanonba, a Spartacussal vendégszerepelni. A nyári szünetek után egyébként a balatonygyöröki nyaralónkban már augusztusban ott gyötörtem magam, hogy az egy-két "nyári" kilótól megszabaduljak. A mi pályánk önfegyelem nélkül elképzelhetetlen.

- 1975-ben megkaptad a 25. évi operai tagság után járó aranygyűrűt. Még fiatal voltál, mégis nyugdíjba kellett menned.

- El is voltam rettenetesen keseredve, de végül tudomásul vettem, hogy ez a sorsom. Székely Mihály, Takács Paula, Jámbor László és Simándy József ugyanis fórumról fórumra jártak, hogy elérjék: a bányászok után a fúvószenészek és a balett-művészek számára is törvény tegye lehetővé a 25 évi szolgálat utáni nyugdíjazást. Ez sikerült, és én akkor lettem 25 éves tag. „Épp az én feleségem ug-rájon tovább a húszévesek között – mondta a férjem –, amikor magam is harcoltam a nehéz fizikai feladatokat követelő pályákon dolgozók korábbi nyugdíjazásáért.” Így hát búcsút mondtam a táncolásnak. Ma már nincs bennem hiányérzet, mert végül is így kerek a táncos múltam. Csak a vége fájt egy kicsit. De hát ott voltak a gyerekek és a nagy művész férjem. Számára biztosítanom kellett a hátteret a nyugodt felkészüléshez.

- Hét éve egyedül maradtál. 1997-ben bekövetkezett haláláig, a viszonylag hosszú betegsége alatt végig ápol-tad Simándy Józsefet. A gyerekek felnőttek, de ott vannak az unokák, és nem lettél hűtlen a művészetekhez sem.

- Hét unokám közül az első kettő fiú, szintén felnőtt már, szalagavató báljukon jól megtáncoltattam őket. Kati lányomékkal együtt lakom Budán, a férjem teremtette házban. Ott is, és nyaranta Györökön főleg én vigyázok a három kicsijükre. Péter két picit gyereke Székesfehérváron él. A rendszeres operába-járás mellett igen nagy öröm számomra, hogy Keszthelyen és Györökön megalakult a Simándy József Baráti Társaság. Örökös elnökeként a sok művészetrajongóval ápolni tudom férjem emlékét.

A balett-társulatot figyelve pedig bizony csak ámulok-bámulok, hogy milyen ragyogóak a mai táncosok. Igaz, szigorodtak a követelmények, de ez így helyes. A XXI. századi balett már hihetetlenül sokféle, bár az is tény, hogy mindehhez azért a klasszikus balett adja meg az alapokat.

László Zsuzsa

A 2004-es Simándy Emlékest résztvevői. Jobbról a negyedik: munkatársunk, László Zsuzsa

TIZENKETTEDSZER IS: VILÁGSZTÁROK AZ OPERÁBAN

IX. 18.

2

Úgy tűnik, legjobb hagyományaihoz tért vissza az idén a Világsztárok az Operában című nemzetközi gálaest. Nemcsak külföldi vendégeket léptetett fel, de a hazaiak – a Magyar Nemzeti Balett szólistái – szintén a klasszikus és modern balettművészet gyöngyszemeiben remekeltek. A spanyol vendégművészek: *Maria Serrano* és *Crespo Romero* autentikus és stilizált flamenco-száma (1-2) pedig – a nemes erotika hullámhosszán – ugyancsak a színpadi tánc legcsiszoltabb válfaját képviselték.

1

Fotók: Kanyó Béla

A tizenkettedik alkalom szerkezetileg is letisztult: valamennyi produkció a fellépőkhöz és a gála rangjához méltó koncertszám volt; s az amúgy jótékony célú gála befejező mozzanataként végre nem a kedvezményezett alapítvány képviselőinek köszönő beszéde hangzott el. Ezért szomorú és nehéz gondolatok nem dermesztették meg az est magas hőfokát.

Irina Tsymbal (Magyar Nemzeti Balett) – *Solymosi Tamás* (Bécsi Operaház) *Giselle*-szvitje (a *Petipa* – *Adam*-balett II. felvonásából) hangulatos és attraktív kezdőszámnak bizonyult (3). Mégis mi sem természetesebb, hogy a közönség a ritkán látható sikerszámban, a Moszkovszki-keringőben (*Vajnonen-Mazowsky*) fogadta őket nagyobb ovációval (4).

Waine Eagling – R. Wagner: *Duettje* – *Larissa Lezhnina* (Holland Nemzeti Balett) és *Nagy Tamás* (Holland Nemzeti Balett – Magyar Nemzeti Balett) finom, csiszolt interpretálásában jól kiemelte kettejük finom vonalait és muzikalitását (5). A neoklasszikus etűdhöz képest is meglepetést tudtak szerezni az est II. részében, *A szilfid* (*Bournonville* – von *Lovenskjold*) napjainkra már egyre nehezebben tolmácsolható *pas de deux*-jében. *Lezhnina* merész-eleven színészi játéka és habkönnyű tánca, *Nagy*

3

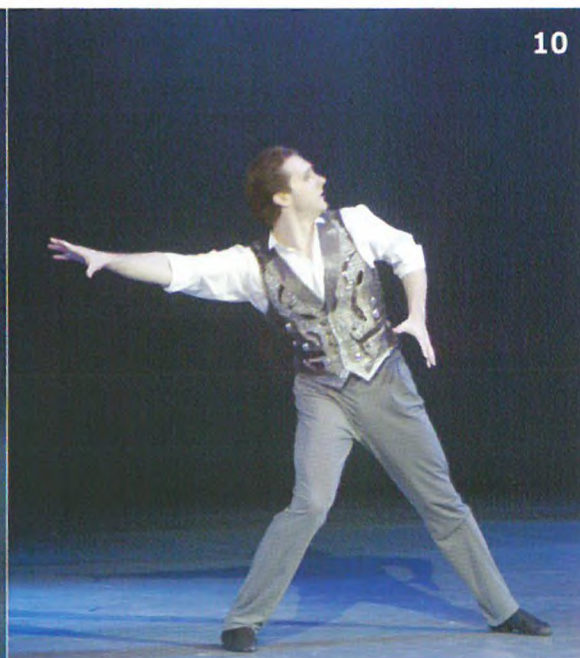

4

Kritika

Tamás elegáns-légies előadasmódja, s hozzá átélt alakítása ebben a romantikus balettben csak a legérettebb művészek sajátja (6).

Radina Dace (Magyar Nemzeti Balett) és *Yaroslav Salenko* (Ukrán Nemzeti Balett) jó stílusérzéssel táncolták Aszafjev-Vajnonen: Párizs lángjai című balettjének III. felvonásbeli kettősét (7). Salenko sajátos bravúrjai, a hatalmas-könnyed ugrások, forgássorozatok káprázatos technikáról tanuskodnak (8). A *Rendező* című szólójában (S. Bondur – A. Piazzolla) sajátos humoráról is meggyőződhetünk (9).

Fotók: Kanyó Béla

Egy másik férfiszólóban *Yuri Klevtsov*, a Moszkvai Nagyszínház herceg-alkatú szólistája jeleskedett – ahogy a címhez illik: nosztalgizva és érzelmesen (10). Kár, hogy partnernőjével, *Elena Andrienkoval* Petipa-Minkusz: *Don Quijote* című balettjének ismert pas de deux-jében kissé elfogódottan mutatkozott be.

Annál több elevenséggel és technikai bravúrral fejlesztette már-már virtuózzá az egykori hazai repertoárról is jól ismert koncertszámot, *Alberto Mendéz* – *R. Egües*: *Babák* című tánckettőjét a Kubai Nemzeti Balett két nagyszerű táncosa: *Viengsay Valdès* és *Joel Carreño* (11). Másik bemutatkozásuk – a gála II. részét kezdő *Diána és Akteonkettős* (*A. Vaganova* – *R. Drigo*) során nemcsak szobor-szép alakjuk érvényesülhetett, de szenzációs előadói és technikai képességeik is (12).

A gála két legveretesebb, azaz a jókhoz képest is jobb és különlegesebb produkcióját az Angol Nemzeti Balett

világhírű szólistáinak köszönhetjük. Nagy öröm, hogy sikerült őket bemutatni Budapestnek. *Agnes Oaks* és *Thomas Edur* előadásában *A hattyúk tava* (*Petipa-Csajkovszkij*) Fekete-pas de deux-jét az akadémikus-klasszikus orosz balett legnemesebb, legtisztább stílusjegyeivel vitték diadalra, miközben a kettős tartalma: a galád fekete hattyú (*Odile*) és a gyanútlan herceg végzetes találkozásai is megfogalmazódott (13). A *Derek Deane* – *Franz Schubert*: *Impromptu* című, rendkívül nehéz és hosszú újromantikus kettősben pedig (amely eredetileg *Antoinette Sibley* és *David Wall* számára készült 1984-ben) egy harmonikus kapcsolat érzelemgazdagsága, a férfias elegancia s mellette a nőies érzékenység-kecsesség állította szolgálatába a XX. századi balettművészet angol iskolájának páratlan finomságait (14).

Mint a háromtagú szakmai zsűri egyike (a rendezőség két tagja: *Pongor Ildikó* és *Kropf Mihály* mellett), e kritika írása közben újrarendelve szeptember 18-i döntésünket, ma sem döntenék másként: a „Kritikusok díját” most is – mint a gálán – az angol párosnak adnám.

Kaán Zsuzsa

SZATMÁR

A Budapest Táncegyüttes új műsora

A Budapest Táncegyüttes „Élő Martin Archívum” sorozatának harmadik részeként a *Bonchida háromszor* és a *Kalotaszeg* után június elején vitte színre *Szatmár* című darabját. A jeles néprajzkutató, *Martin György* és munkatársai által a hetvenes évekig több mint 290 szatmári faluból felgyűjtött és archivált táncanyag ezúttal is *Zsuráfszki Zoltán* rendezésében került színpadra.

Nem szokatlan már a filmes, fotós eszközök használata e sorozat műveinél – ezúttal is filmvetítéssel indul a darab. *Szatmár* vármegye bemutatása szóban és képen, találó jellemzésben és hangulatos fényképeken hivatott bevezetni a nézőt e gazdag kultúrájú terület, s barátságos, „inkább szikár mint kövér”, negyvennyolcas érzelmű embereinek letűnt világába. Zökkenőmentes az átmenet, amikor szintén fotószerű beállítással indul a tánc is.

A fiúk erőteljesen, ízesen, szívből megszólaló éneke mindjárt magával ragadja a közönséget. Az ezután kibontakozó verbunk, négy jellegzetes táncos- és emberi karaktert mutat fel; egyedülálló, tökéletesre csiszolt mozdulatokkal. Az addig fekete-fehér-barna színpadképbe a lányok hoznak színt, s a párok markánsan elkülönülő, stílusban és gesztusrendszerben is nagyon egyéni táncát láthatjuk. A táncos párok különböző vérmérsékletük szerint teremtik estéről estére újra a koreográfiát, frissen, étellel telítve a filmkockák őrizte mozdulatvilágot.

A gramofonról felhangzó felvétel, s a mű több pontján felbukkanó korabeli slágerek mind nagyszerű hangulatfestő elemekké válnak a darab során. Dícséret illeti a kíséző zenekart, hiszen mind megjelenésében, mind hangzásvilágában (*Árendás Péter* szerkesztésében) méltó társa a táncosoknak.

Igaz, az alkotók akár egy szál citera kíséretével is fergeteges mulatságot kerekítenek. A pasztellruhás citerabál során tanúi lehetünk a táncba hívás különféle formáinak, a lányok magakelletésének és további apró mozzanatoknak, amelyek mintegy mellékesen jelennek meg a színpadon – az ember figyelme akár el is kerülhetné őket. Ám a táncilemerről és viselkedésmódról való paraszti elképzeléseknek és elvárásoknak olyan gazdag tárházát nyújtják, amely felett bizony kár volna elsiklani.

Még bensőségesebb hangulatot áraszt az ezúttal kevésbé játékos, inkább visszafojtott indulatoktól terhes, tüzes cigánybotoló – „élőben” és „filmen”. A kivetítés érdekes módon bár elvonja a tekintetet magukról a táncosokról, mégis sokkal intimebb közelségbe hozza őket azáltal, hogy a földön elhelyezett kamera sajátos, és a nézőkétől eltérő rálátást biztosít. Ha a kivetített táncosokat fekete-fehérben, esetleg kicsit archiválva látnánk, még az a zavarba ejtő érzésünk is lehetne, hogy nem tudjuk eldönteni: melyik az eredeti. A filmen látottakat tanulták meg és „táncolják le” a színpadi művészek (amint példaképeiket a *Kalotaszeg* című darabjukban is élénk vetítik, s nem csak a szó átvitt értelmében), vagy éppen most, a szemünk előtt táncolják filmre a megtanult, s mára tökéletessé érlelt mozgásmintákat.

A pásztoréneknél a színpadi játék eszközévé váló kamera viszont mintha túlságosan is középpontba kerülne:

kissé modorosnak, eltúlzottnak tűnnek a kamerának, s azon keresztül a közönségnek szánt gesztusok.

A gyűjtések időpontjaihoz igazodva, a mű végén, záróként már az *Ég a kunyhó, ropog a nád* „slágerére” a habselyem blúzok és plüsszírozott szoknyák világa libben elénk.

A táncban felvillantott több évtized divatját, jellegzetes stílusjegyeit is bemutató, változatos jelmezek ezúttal is *Vincze Zsuzsa* munkái, míg a látvány *Vincze Zoltán* elképzeléseit tükrözi. Egyszerű, jelzésszerű, de többféleképp mozgatható, s így sokfunkciós a díszlet. Farácsozat ablakokkal, padok, székek, asztalok, a háttérben fölfüggesztett létrák – ugyancsak változatos terek létrehozására alkalmas: kocsmabelsőktől a bálteremig. A színpadi kamerák használata jól erősíti a vizuális hatást, például a zárókép sokatmondó távolba pillantásával.

A mű során szakszerű tanácsaival *Ratkó Lujza* néprajzkutató segítette az alkotókat.

A társulat azt a célt tűzte maga elé, hogy e régi, csodálatos kultúra megelevenítésével valódi színházi élményt nyújtson közönségének. Lehet-e nemesebb feladatvállalása egy profi néptáncgyüttesnek, mint életre kelteni, sőt életben tartani e régi, már-már elfeledett, de csodálatra méltó táncművészetet; a társulat által választott sorozatcímhez híven *élő archívumot* teremtve estéről estére...?

M. Nagy Emese

Fotó: Kanyó Béla

„FÖLDÖN APÁM FIA VOLNÉK”

A Magyar Állami Népi Együttes új műsora

Folkloর্মűsor fekete-fehérben: tömören így jellemezhetnénk a Magyar Állami Népi Együttes: *Földön apám fia volnék* című darabját, amelyet a Thália színházi bemutató után az ősz folyamán változatos helyszíneken, a Millenáris Teátrumban és a Nemzeti Táncszínházban is láthatott a közönség. A *Mihályi Gábor* rendezésében színpadra állított mű a magyar táncagyomány legjelesebb vidékeiről hoz nagyszabású válogatást, nem mindennapi színpadi környezetben.

Czakó Ferenc homokanimációival szimbolikus, erőteljes, szakrális képeket vetít elénk, *Dénes Zoltán* videómunkái, s a háttérben többször, az archív fotók világát idézőn tablószerűvé merevedő táncosok szintén a képi, vizuális szerkesztés jelentőségét erősítik fel a darab során.

Ehhez járul hozzá a táncosok fekete-fehér öltözéke is (*Szűcs Edit* munkája). Egyfelől nagyszerűen kiemeli a szabásvonalakat, izgalmas látvány-tanulmányt teremtve az egyes vidékek viseleteinek szerkezetéről. E két szín használatával hangsúlyosan megmutatja a viseletdarabok kiértelt, letisztult formavilágát. Elsősorban természetesen a női ruhadarabok a magukkal ragadóak, hiszen a férfiak viselete sok vidéken egyébként is e két szín használatára korlátozódik (éppen ezért érdekes egy-egy vörös színfolt, például a széki legényen megjelenő jellegzetes piros nyakkendő megjelenése). Kérdés, mi is motiválja ezt az erőteljesen fekete-fehér, olykor a világítással pasztellé szelídített kompozíciót? Felidézi persze a fekete-fehér filmek világát, azokét az archív felvételekét is, melyekről a művészek táncaikat tanulták. Itt, a darab során rajtuk a sor, hogy élettél, színrel töltsék meg e fekete-fehér keretet. Ugyanakkor tagadhatatlanul a mai, egységesedő világunkat is felidéznek a szinte „op art” hangulatot létrehozó öltözékek.

Ahogy azonban az egyes vidékek viseletét erre a két színre egyszerűsítik a szerzők, úgy ez sajnos néha a táncossal előfordul: kissé egybemosódnak, elkenődnek a különféle

tájegységek jellegzetes sajátosságai, helyi színei – mintegy az absztrakt színpadképnek rendelődnek alá.

Elsősorban a cigánytáncok Nyírségtől Szászcsáváson át Kalotaszegig ívelő sodró lendületű, ám túlságosan nagy egyveleggé váló bemutatása során váltak áldozattá az egyes vidékek önálló ízei. Sokkal sikerültebb a felcsíki pár szólójával egyidejűleg, a vásznak mögött járt marosszéki forgatók, majd a vajdaszentiványi táncok felbukkanása – a táncok hasonló karaktere ellenére is kidomborodhattak egyéni sajátosságaik.

Az estet az „értékkörző” táncos és furulyás szimbolikus útja foglalja keretbe. A darab elején a háttérbe vetített úton magányos kettősüket és a villanásnyi, szinte csak egy-egy figura kapcsán felidéződő férfitáncokat látjuk, a végén viszont a mű és a hangulat a táncok erőteljes, közös gergelytáncában csúcsosodik ki. *Végső Miklós* apafigurája bár táncban erőteljes, ugyanakkor nem mindig tölthető meg hiteles tartalommal. Nem világos az sem, hogy miért éppen e kiragadott *Weöres Sándor* verssor vált az előadás címévé. Impozáns viszont a férfikar, például ahogyan a közös pásztorenekben, illetve a kalotaszegi záróénekben megszólal.

A zenei szerkesztés, és a hol látható, hol a leplek mögé húzódó zenekar különleges hangulatokat hoz létre. Ugyanakkor zavarban van például a bandája nélkül színpadra küldött primás, akinek egyszerre kell a táncosokra figyelni, s a színpalak mögött meghúzó zenekart irányítani. A zenekar munkája egyébként kiváló, a két primás (*Salamon Beáta* és *Pál István*) mozgatója és játéka is nagyszerű. Az énekes *Herczku Ágnes* pedig ezúttal is tündököl.

Az est beharangozójában individuumból, jellegzetes karakterek megjelenéséről és megjelenítéséről esik szó. Azt hiszem, az eddig ismert szólolistákon és néhány jellegzetesebb táncos figurán kívül azonban nemigen tudott megfelelni ebbéli célkitűzésének az együttes. Az archív felvételekről

Földön apám fia volnék – pillanatképek a Magyar Állami Népi Együttes előadásából

megidézett karakterek hatásosak, de csak kevésbé sikerült táncukat „aktualizálni”, vagy „individualizálni”, amint azt az alkotói szándék megfogalmazta. A táncos fiatalok egyénisége nem nő még fel példaképeikéhez, s ez nem eredményezhet mást, mint a tánc hiteles bemutatását ugyan, de a mögöttes lelki-szellemi világ értő felmutatása nélkül. Mindezt persze a nagyszerű „körítés” végül is kiegyensúlyozza, s lehet, a nézőnek mindegy is, hogy ezt a fajta értékmegőrzést, és értékteremtést a tánc szövete, esetleg a társművészetek hordozzák-e – egyfajta kortárs néptánc-színház jegyében.

Az alkotók nem titkolt célja, hogy a közönség ne csak vizuális és érzelmi élményhez jusson, hanem intellektuálshoz is. Éppen ezért szenved csorbát a tulajdonképpen nagyszerű elképzelés, amikor végül is éppen a táncnyelv nem képes túlhaladni a megszokott folklórszínpadai formákon. A díszletként használt áttetsző vásznak, a csodálatos világítás (például a darab indítóképeiben mennybetáncoltatott generációk sokaságával) mindent megtesznek az intellektuális hatás eléréséért. Az autentikus táncok színpadra, és motiváló díszletek közé helyezése viszont önmagában mégsem garancia arra, hogy nem pusztán reprodukciót látunk – ezúttal is. Amivel egyébként nem volna baj, csak éppen a megfogalmazott alkotói szándék és a megvalósult mű így nemigen kerül egymással összhangba.

Talán a szerzők, koreográfusok sokasága, s az elképzeléseiket markánsan összefogó rendezőelv hiánya teszi, hogy mégsem igazán sikerül elrugaszkodni a hagyományos formáktól. A kiváló táncmesterek és koreográfusok (Farkas Zoltán, Galát Péter, Juhász Zsolt, Kökény Richárd, Mihályi Gábor, Németh Ildikó, Szabó Szilárd, Szilágyi Zsolt, Szűcs Gábor, Végső Miklós) munkáit csak laza szerkezettel – gyakorlatilag a darabok egymás mellé állításával – sikerül összekapcsolni. Nincsen egy nyomon követhető rendezői szál, amely szorosabbra fűzné az egyes tájegységek, vagy táncstípusok, esetleg karakterek közötti kapcsolatot, s így túllendítené e táncfűzért egy hagyományos értelemben vett folklórműsor keretein.

M. Nagy Emese

Fotók: Kanyó Béla

FÉLÉVSZÁZADOS TÁNCMŰVÉSZETI MŰHELY SÁROSPATAKON

50 éves a Bodrog Néptáncegyüttes

Sárospatak legnagyobb múltra visszatekintő amatőr művészeti csoportja a Bodrog Néptáncegyüttes. Megalakulása, működése példaként szolgált a környező települések táncművészeti csoportjainak létrehozásához, de Sárospatak más művészeti ágban tevékenykedő amatőr csoportjai számára is. Nem együttestörténetet szeretnék itt közreadni, csupán arról szól e pár sor, hogy egy ilyen táncművészeti műhely milyen hatással van egy kisváros kulturális életére.

A „Bodrog” története 1954-ben kezdődött. Az akkori Földműves Szövetkezet úgy hozta létre az együttest, hogy néhány éve már csoportokat vezetett városunkban Sipos György, főiskolai testnevelő tanár. Az ő személye kellett ahhoz, hogy esély legyen egy ilyen táncművészeti műhely kialakulására, számára pedig kellett az az indíttatás, amelyet Elekesnéől s Rábai Miklóstól kapott főiskolai tanulmányai alatt. Az akkori alapító tagok főleg a főiskolai diákok s szövetkezeti dolgozók közül kerültek ki. Öt évvel ezelőtt kicsiny csoportjuk még színpadra lépett, de az ötvenéves évfordulón már csak a nézőtérén köszönhattük néhányukat. Ők azok a nagy öregek, akiknek ma az unokáik táncolnak csoportjaikban. Ezekről az időkről keveset tudunk – dokumentumoknak is híján vagyunk –, szinte csak annyit, amelyet a táncosok

emlékezete megőrzött. Egy dolog viszont bizonyos: az egykori alapító tagok büszkéek arra, hogy valaha táncosként ebben az együttesben tevékenykedtek, s Sipos Györggyel együtt tanultak bele a művészeti munkába.

A hetvenes évek elején történt egy nagyobb generációváltás. Ez időben a Bodrogból indult el Ureczky Csaba koreográfus, valamint több táncos társával Rónay Ferenc, s megalakították a szomszéd városban, Sátoraljaújhelyen a Hegyalja Népi Együttest. Táncosok eddig jöttek és mentek, s természetesen évekig tartó állandó társulat is működött, de 1969-ben egy olyan társaság jött össze, amely több mint egy évtizedig táncolt együtt. Az országos köztudatba a hatvanas években bekerült együttes ezzel a gárdával érte el Sipos György vezetése alatt legnagyobb sikereit, többek között Rábai Miklós, Molnár István, Osskó Endréné, Varga Gyula s Ureczky Csaba koreográfiáival. E korszakot a menettáncversenyek első díjai, s egyévi fesztivál díjak mellett a Szocialista Kultúráért, és a Kiváló Együttes kitüntetések fémjelezték az együttes történetében. Ez volt az az időszak is, amikor a szövetkezeti együttes a városi művelődési házzal szorosabb kapcsolatba került.

Sipos György negyedszázadon át irányította az együttest, vezetése alatt a bodrogos táncosok tízezrek előtt – Magyarországi bemutatók mellett Angliában, Norvégiában, Franciaországban, Ausztriában, stb. – mutathatták be a magyar néptáncokból táplálkozó koreográfiákat, s magyar és külföldi televíziók talán milliókhoz is eljuttatták azt az üzenetet, amelyet táncosai mozgásába, dalaiba csempészt. Tevékenységét „kristálytisza pedagógiai munka”-ként jellemezte később Vásárhelyi László. Munkáját fémjelzik a színpadi sikerek, díjak, kitüntetések, de talán még ezeknél is jobban táncosainak ragaszkodása, szeretete és tisztelete.

Sipos Györgytől 1979-ben tanítványa, Pécsvárady Botond vette át a stafétabotot, s néhány év alatt több együttesvezető – Ignáth János, Sajószegi László, majd Muha Miklós – tevékenységének köszönhetően – a táncos gárda teljesen kicserélődött: az addigi cigányzenészeket népzenei zenekar váltotta fel, a szemléletmód és a repertoár is teljesen átalakult. Ezt kívánta meg a fejlődő táncművészet. Az addigi koreográfiákat felváltották az újabb szemléletű művek, amelyeket már az új koreográfus generáció jeles képviselői – többek között Tímár Sándor és Nagy Albert – alkottak, s tanítottak be.

1983-ban átadták Sárospatakon A Művelődés Házát, amelyet Makovecz Imre tervezett. Már a tervezéskor figyelembe kellett venni, hogy létezik Sárospatakon egy közel harmincéves múltra visszatekintő együttes, s így lett az új épületben egy ténylegesen próbateremnek tervezett helyisége a Bodrogosoknak, az addigi tornatermek után ez lett az új otthonuk. Ez az a korszak, amikor az utánpótlás nevelése is szervezetten elindult. Az új intézmény gyermek- és ifjúsági csoportok számára is helyet biztosított, s ebből nőttek ki azok a gyermekegyüttesek – közöttük az Egyed Erzsébet vezette Kisbodrog, majd a Darnos Éva és Darnos István vezette Ördögsvő Gyermektánc csoport –, amelyek a gyermektáncmozgalom megerősödésével, gyermekfesztiválok létrejöttével, szintén országos hírnévre tettek szert. Ezekben a csoportokban többek között a hetvenes évek táncos generációjának a gyermekei táncoltak.

Darnos István

50 év, ötven kép

1954-2004
50 éves
a Bodrog
Néptáncegyüttes

A nyolcvanas évek végétől egyre-másra szerveződtek olyan programok A Művelődés Házában, amelyek a táncművészethez, népzenehez, néptánchoz kapcsolódtak. Nem csak híres zenekarok, énekesek koncertjeiről kell itt említést tenni, de a Honvéd Együttes vagy az Állami Népi Együttes előadásairól, táncos bálokról, táncházakról is – hol rendszeresebb, hol rendszertelenebb formában –, olyan zenekarok közreműködésével, mint a Dűvő, a Csík Zenekar, a Galga Zenekar, a Szeredás, vagy éppen a Kerekas Együttes. Helyet adott az intézmény néptáncos seregszemléknek, minősítő fesztiváloknak, nemzetközi fesztiváloknak, később az Amatőr Néptáncosok Országos Bemutató Színpada rendezvényeinek.

E rendezvények közönségének egy része mindig azokból a sárospataki családokból került ki, ahol a családtagok valamelyike kapcsolatba került az együttesrel. Önálló amatőr színházi produkciók – A költő visszatér, István a király stb.- is létrejöttek a városban, az együttes tevékeny részvételével. Ezek kapcsán a táncosoknak meg kellett tanulni azt, hogy a táncszínház miben más, mint a táncgyüttes fellépései, milyen gondolkodást, milyen mozgáskultúrát, milyen színpadi viselkedésmódot követel meg ez a műfaj. Mindezek mellett az együttes tagjai elkezdtek foglalkozni a táncok eredetével, elméletével, táncutatással, többen publikáltak is e témákban.

Az Örökség Gyermekek Népművészeti Egyesülettel együttműködve a rendszeres táncpedagógus továbbképzések mellett más oktatási forma is helyet kapott Sárospatakon, például pedagógusok számára a Bodrogközi Mesterkurzus, a gyermekeknek a Zempléni Néptánc Tábor. Szintén itt került lebonyolításra a Comenius Tanítóképző Főiskolával együttműködve a táncművészeti főiskola másoddiplomás képzésének egy kurzusa. A Művelődés Háza munkatársi gárdája a gyermektáncosok számára létrehozta a Pünkösdi Gyermektánc Találkozót, a Zempléni Gyermekek Szólótánc Versenyt, ezt követően néhány évvel ezelőtt létrejött a Bodrog Folkzenei Fesztivál, majd a Csúrfesztivál, ahol olyan előadókat láthatott a pataki közönség, mint Berecz András, János Hajnalka, a Vujicsics Együttes, a Balogh Kálmán Gipsy Cimbalom Band, Herczku Ágnes – egykori bodrogos táncos – és a Fonó Zenekar.

A gyermekegyüttesek adták az alapját annak, hogy 1996-ban táncművészeti iskola alakult a városban, majd 2000-ben az addigi zeneiskola is bővült képzőművészeti és táncművészeti ágakkal. Szintén 2000-ben a Darnos István vezette Bodrog Néptáncgyüttes mellett alakult meg egy egyesületi formában működő másik felnőtt együttes.

A létrejött fesztiválok egyike-másika több mint tíz éve fejlődik, bővül, él. Az együttes munkája mellett a táncpedagógiai, táncfolklorisztikai, koreográfiai műhelymunka is említésre méltó. Sárospatakon van két felnőtt együttes, működik két olyan művészeti iskola, amelyekben nagy hangsúlyt kap a néptáncoktatás, szerény becsülés szerint is e kisvárosban közel 500 fiatal foglalkozik e művészeti ággal. Az elmúlt öt évtized alatt sok százan kerültek kapcsolatba az együttesrel, táncosként, zenészként, s úgy gondolom, több olyan család él e 16.000 fős kisvárosban, amely kapcsolatban állt az együttesrel, mint ahány nem. Azt gondolom, az itt említettek közül kitűnik, hogy egy-egy amatőr művészeti csoport tevékenysége nem korlátozódik a próbateremre és a színpadra, hatása sokkal szélesebbkörű. E csoportok nem csupán lokális szinten jelentősek, de a magyar táncművészetnek is meghatározó elemei.

A Bodrog Néptáncgyüttes 50 éve él, működik, s tevékenységének hatására létrejött csoportok, fesztiválok, programok színesítik a magyar táncművészet palettáját.

Darnos István

(A cikk szerzője ez évben szakírói tevékenységre Fülöp Viktor Táncművészeti Ösztöndíjban részesült)

55 ÉVES A HONVÉD EGYÜTTES

X. 4., Erkel Színház

55 év a szociálintropológusok és a néprajzkutatók szerint két emberöltőt jelent.

A Honvéd Együttes 55 éve azonban több mint két emberöltő, mert azonosan változott, gyorsult vagy lassult a XX. század második fele minden történésével.

Ez alatt az öt és fél évtized alatt, legalább 6 művész-generáció örökölte – ha nagy gyötrelmek árán is –, és adta tovább az alapítók szándékait.

Úgy adták tovább, ahogy a különböző kultúrákban a generációról-generációra történő folyamatos folklorizáció klasszikus törvényei meghatározzák.

Novák Ferenc

BÁL A SAVOYBAN – BÁL NÉLKÜL

A Budapesti Operett Színház produkciója

Ábrahám Pál 1932-ben komponált nagyoperettje már több felújítást is megért az Operett Színházban. A friss zenei irányzatok iránti szerzői érzékenységet, sőt Ábrahám azonnali reagáló képességét is jól mutatja, hogy az amerikai dzsessz divatos ritmusait és stílusait azonnal áttemelte és beleapplikálta saját muzsikájába. E dzsesszelemekben gazdag operettet ezért lehetett már évekkel ezelőtt is *revüoperettként*, az idén pedig egyenesen *dzsesszoperettként* felújítani.

Aki szereti az eredetihez képest merőben eltérőt, formabontót, szellemesen merészet, sőt meghökkentőt, annak bátran ajánlom az új feldolgozást. *Eszenyi Enikő* rendezőként ugyanis a történet olyan rétegeit is felfedezte, amelyet a múlt századi „boldog békeidőkben” a II. világháború előszelét nem is sejtő, gondtalan, nagypolgáerként élő arisztokrácia még selyembe, bársonyba, tollba, parfümbe és intimításba csomagolt. Eszenyi mindezt most kihámozta,

sőt, alaposan ki is teregette. Konceptiója szerint s a „portalanítás” lázában a szex hatja át az egész előadást, elvégre a XXI. században vagyunk, ne gügyögjünk és ne szépelegjünk. Bár megjegyzem, ettől még a szerelem fenségének nem kellene pironkodnia! Vagyis az előadás egészéből nem feltétlen kellene hiányoznia a lírának s a finom érzelmeknek.

Az új rendezés a szereplőket is újraöltöztette – zömmel szintén a múlt század hatvanas éveinek ruháiba, majd levetkőztette, és behelyezettette napjaink nightklubjainak egyikébe. Kár, hogy a modernizálást végző alkotói team a nemes eleganciát is ósdinak találta. Ezért a Savoy Hotel, ahol – legalábbis a darab címe szerint – bál van, átminősült háromcsillagos mulatóvá, ahol nincs bál, viszont virágzik a szadomazohizmus.

A bökkenő csak az, hogy e koncepció miatt a hamvas primadonna már-már összemosódik a bájos szubrettel, s bár szerepük szerint egymás unokatestvérei, a műsorfüzet írója barátnókké degradálta őket, ami – akármilyen modernnek vagyunk is – azért mégsem mindegy. (Sajnos az összes (!) interneten fellelhető tájékoztatóban is ez olvasható, miköz-

Madeleine: Kékkovács Mara

Musztafa: Kiss Zoltán és a női tánckar

ben a rokoni kapcsolat ténye fennhangon elhangzik az előadásban!) A játék ettől persze még gördülékeny, a poénok ülnek, a karakterek rokonszenvesek, a szereplők legtöbbje jól játszik, és van, aki jól is énekel. *Bács Ferenc* valamennyi epizódszerepben sármos és hiteles.

A táncok pedig – a musical-tagozat és az „általános” koreográfus: *Lócsei Jenő* jóvoltából – szintén frappánsak. Egy szám kivételével még rövidebbek is a kelleténél. Értsd: szívesen nézném még tovább a Kán-kánt, a Szteppet (K: Bóbis László), a Fashion Dance-t (K: Kovács Gergely Csanád) és a többi. Riasztóan nem illik viszont a darab egészébe a legelső betét: a csikós tánc, mégha Nizzát át is írták a dalszövegben *Budára* (amire meg egyáltalán nem volt szükség!).

A darab legtisztább (legizlésebb) jelenete a *Tangolita*-kép (*Tangolita* ballonkabátban jobban tetszett, mint anélkül), mert a fekete és égővörös színekben tartott színpadképet és jelmezt nemigen lehet elrontani. A többi jelmez ugyanolyan harsány, mint a dizájn egésze: a bonviván-márki lakócsí-„lakosztályában” kispolgári ízlés uralkodik vásári millióben. Meg nem mondom, miért!

Tangolita és a tango összetartozó egész: a többszörös világbajnok, EuróPAS-díjas tangó-

páros *Budai László* és *Bánhidi Petra* (utóbbi neve még a műsorfüzetben sem szerepel!) is remekül táncol, akárcsak *Budai* koreográfiájával a tánckar. A bajnok-kettős különleges tehetsége azonban jöttányit sem érvényesül: sanszuk sincs arra, hogy kiderüljön, miért volt rájuk is szükség. Jelenlétük egyszerűen felesleges, mondhatni: túl jók ide. Amennyi a feladat, azt a táncosok közül bárki meg tudta volna oldani. Ha viszont berendezték kettőjüket a darabba, akkor vajon miért nem használják őket fantasztikus tudásukhoz és sugárzásukhoz méltón?

Kaán Zsuzsa

Daisy, Madeleine unokatestvére: Siménfalvy Ágota és a férfi tánckar

Fotók: Mohos Angéla

TURANDOT – A BEVÁLT SIKER

VIII. 19. – A BUDAfEST produkciója

A Turandot hét esztendővel ezelőtti, Erkel színházi felújítása siker volt a javából! E sikerhez a debütáló fiatal rendező, Kovalik Balázs is hozzájárult. A sok kommersz, vagy hamisan aktualizáló rendezés után friss levegőt hozott az operajátzásba. A Puccini-opera szelleméből indult ki, azaz semmiképp sem akarta ráerőszakolni elképzeléseit a műre, annál mélyrehatóbban érdekelte a hatalom és az elnyomottak viszonya; a fény és az árnyék, a pompa, a gazdagság, a mérhetetlen szegénység megrendítő ellentétének szembeállítás, a tömeg masszává gyűrése...

Megjelenítésében a kínai kultúrából építkező jelzésrendszeren alapuló színjátás, a kórus sajátos mozgáskultúrája, a rejtett érzelmek és a kirobbanó szenvedélyek egymásmellettsége: mind egy-egy fontos momentuma a nagyívű rendezésnek.

Külön hangsúlyt kapott a három miniszter szerepeltetése, akik eddig inkább a kiszolgálás, mintsem a „lázadás” figurái voltak. Kovalik Balázs érzékletesen sejtette: a Turandot-i rejtvények „felvillantása” Kalaf előtt – mindenki számára sajátos mentőöv.

Az elmúlt hét esztendő alatt többször láttam az előadást, és úgy érzem, a rendezés feszessége mára sem veszített a premier varázsából. Sőt az augusztus 19-i operaházi előadás inkább a megújulás erejével hatott. E varázsi részese Kovács János karmester is, aki a korábbi karmester, Rico Sacconi után új színeket tudott hozzátenni Puccini sajátos világához.

Már Sacconi is szakított azzal a hagyománnyal, hogy a Turandot alakító énekesnő állandóan harsányan énekeljen. Kovács János tovább ment, még világosabban választotta szét a lírai és a drámai szituációkat. Hol egészen finom árnyalatokat fogalmazott meg, hol szenvedélyeket „röpített” fortisszimós magaszlatokba.

A miniszteri hármaz zenei kíséretében is új színeket fedeztem fel a megalkuvók és „összeesküvők” groteszk megjelenítésének erőteljes hangsúlyozásával. Kovács János mintha szándékosan nyomatékosította volna, hol ért véget a befejezetlenül maradt Puccini-mű, s honnan folytatta Franco Alfano a mester munkáját. A mester és tanítványa finom kettéválasztása után, a sodró dallamokkal újraélesztette Puccini gazdag harmóniavilágát.

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – a nyár ellérére – felkészülten, elismerten a legjobb formájában játszott.

A budapesti Turandot-előadásnak nemzetközi híre van. Ezúttal is telt ház előtt játszották. Joggal feltételezem: sokan jöttek külföldről Fekete Veronika, Bándi János és Sümegi Eszter kedvéért. Mindhárman nemzetközi hírhöz, rangjukhoz méltón szerepeltek. Fekete Veronika változatlanul remekel Turandot szerepében, Bándi János – akinek magas színvonalú alakítását jól ismerem – ezen az estén, különösen a „Nes-sun dorma” áriában, ismét megragyogtatta énektudását. Sümegi Eszter először láttam Liuként. Hangjának lírai szépsége, őszinte színészi átéléssel párosulva, a szerep egyik legjobb birtokosává avatta.

A három minisztert (Ping, Pang, Pong) ebben a felállításban ugyancsak először hallottam: Busa Tamás, Gerdesits Ferenc, Derecskei Zsolt mind hangilag, mind szerepformálásban tökéletes összhangot nyújtottak. (Ritkán fordul elő, hogy a miniszteri hármaz jelenetét a közönség nevetése kísérje!) Fried Péter kicsit fáradtnak tűnt Timurként; Albert Tamás (Altoum császár) és Egri Sándor (Mandarin) karakteres színfoltjai voltak az előadásnak.

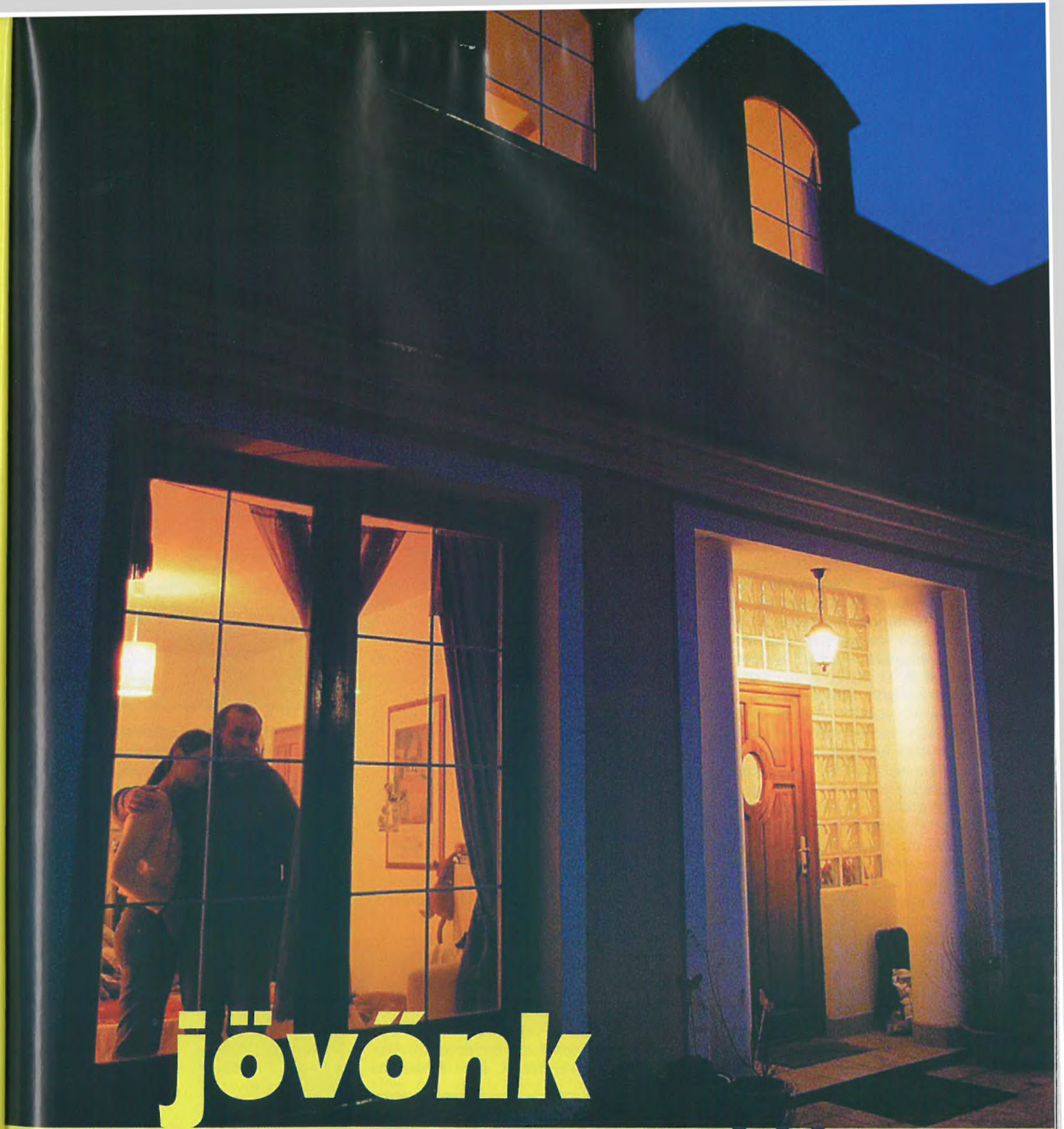
Szabó Sípós Máté karigazgató gondoskodott az énekkari művészek magas színvonalú felkészítéséről. Különösen kiemelkedő volt a nyitó kórus és a keleti miliőt hangsúlyozó Hold-jelenet megszólaltatása.

Az eddig ismert pompázatos díszletek helyett az egyszerű, praktikus elemek nem csupán a gyors díszletváltásokat tették lehetővé, de az ellentéteket, a különleges zárt világot is nyomatékosították. Szendrényi Éva díszlete – a rendezés hangulati elemeit követve – a színpad emelt közép pontjába helyezte a császári udvar fényűző világát. Jánoskúti Márta jelmezei is szorosan kötődtek a már említett rendezői kettősséghez. A tömeg fekete öltözete, kiegészítve egy speciális világítóanyaggal, külön hangulati elem. A sötétben a sárga csíkok és a fehérre festett arcok félelmet és döbbenetet keltettek. Az arany-türkisz császári színek, Turandot hímezett és kövekkel ékesített ruhája, fejdíszje gyönyörű, a miniszterek bíbor köpenye, Liu és Timur semleges színű ruházata, Kalaf sötétkék jelmeze a szereplők darabban elfoglalt helyzetét is nyomatékosította.

Mátai Györgyi

Fotók: Szilágyi Gábor

jövönk

energiája

Paksi Atomerőmű Rt.

www.atomeromu.hu

X. ZÁNKAI FESZTIVÁL

Idén nyáron tizedik születésnapját ünnepelte a Zánkai Gyermek és Ifjúsági Táncfesztivál, amelyet 1995 óta évente megrendeznek a Balaton partján, a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrumban augusztus 14–19. között.

A népszerű eseményre szinte az ország minden részéből érkeztek, a közel 80 klubból 1180 táncos élt az indulás lehetőségével. Az idei fesztivál az elmúlt évekhez hasonlóan diákolimpia is volt, ezért a Magyar Táncsport Szakszövetség kiemelt versenyként kezelte az eseményt. Ez azt jelentette, hogy mindig 7 főből álló zsűri bírálta el a látottakat, és a versenyzők pontszámát 1.2 tizedes szorzóval számolták. A Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum és a budapesti „FMH” Modern SE táncszakosztályának közös rendezésében megtartott nagyszabású versenysorozaton 6 napon át folytak a versenyek E, D, C, B, A osztályokban, standard és latin kategóriákban, gyermek, junior valamint ifjúsági korosztályokban. 24 versenyszámban hirdettek eredményt és a legjobbak értékes díjazásban részesültek, hála a támogató, segítő szponzoroknak. A közel egyhetes táncfesztivált és diákolimpiát több ezer néző látta a zánkai sportszarnokban. Mint 1995 óta mindig, így most is *Benkő Zsófia Bessenyei György-díjas* táncpedagógus volt a versenysorozat szakmai vezetője, és egyúttal ő látta el a versenyvezetői, konferenciái feladatokat is. Összetett, felelősségteljes munkáját ismét magas színvonalon teljesítette. *Bogó Ágnes* a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum főigazgatója, aki már tizedik éve segíti a fesztivált, ünnepi beszédében maig érvényesen méltatta *Benkő Zsófia* és szülei táncművelését: „Magyarországra *Benkő Zsófia* szülein keresztül került be a

Varga Tamás–Benedeczki Bettina

Bugyi Bence–Kís Violetta

versenytánc. Hozzánk pedig *Benkő Zsófia* hozta be ezt az élvezetet nyújtó, fantasztikus, gyönyörűséges táncot. Köszönjük neki!”

A legszínvonalasabb versenyszámok közül is kiemeltem a „B” osztályosok ifjúsági versenyeit. Itt standardben és latinban is a stílusosan, technikailag jól táncoló, érett produkciókkal kirukkoló szegedi táncosok (a BEST színeiben): *Varga Tamás* és *Benedeczki Bettina* lettek az elsők. Nagyon jó benyomást keltett a tiszta technikával és látványosan táncoló junior I-es latin győztes *Széles András–Dáné Alexandra* is a kisteleki Pro-Artból. Kiemelkedő teljesítményt nyújtott a szélvészgyorsan, kemény stílusban, szép latin vonalakkal táncoló fővárosi *Farantai Bence–Teshenko Marina* a Talentum TSE-ből. Ők a junior II latinban győztek. A felnőtteket is megszégyenítő magabiztossággal, átlagon felüli előadókésziséggel rendelkező *Bugyi Bence–Kís Violetta* nyerte meg a gyerek II korcsoport standard versenyét. Ők a szentesi Szilver táncosai. Ugyancsak tetszett a gyomaendrői Kner TSE párosa is. *Spák Patrik* és *Jákob Klaudia*, aki a gyerek II korcsoport latin versenyén diadalmaskodott, a szavazatok alapján nyerték el a *legszimpatikusabb táncoskettős* címet is.

1995 óta minden évben rendhagyó módon a versenyek után az utolsó napon önálló programként szerepel az Ünnepélyes Gálaműsor, amelyen a versenysorozat valamennyi versenyszámának első helyezettje méri össze erejét az ún. Szuperverseny keretében egy társadalmi

Spák Patrik–Jákob Klaudia

zsűri előtt. Így volt ez 2004-ben is. Az idei szuperversenyen a standard kategóriában *Varga Tamás* és *Benedeczki Bettina* nyert, míg a latin szupergyőzelmet a fővárosi *Farantai Bence* és *Teshenko Marina* szerezte meg.

Bemutatók egész sora is színesítette a gálaműsort a Zánkai Sportcsarnok ezerfős közönségének örömeire. Az „FMH” Modern SE táncosai a versenysorozaton és a gálán is több formációs produkciót adtak elő nyitótáncként, bemutatóként *Benkő Mártonné* és *Benkő Zsófia* munkái alapján (pl. bécsi keringő, cha-cha, jive és jive-rocky formációk). Szerepelt továbbá a gálán a székesfehérvári Ír Sztepp Klub Kiss Viktória vezetésével, *Komornyik András–Csornai Zsuzsa* FMH-s páros a mindig sikert hozó merengővel. Láttuk továbbá a divattáncban disco és show kategóriában is ifjúsági világbajnok *Horváth Adrienn* számait. *Dzsivanovics Mihajlov–Törökgyörgy Erika* profi kettős latin táncba adott ízelítőt, akár csak az „A” osztályos *Kovács Máté–Varga Judit* páros. Kalotaszegi táncokból tartott egy magyaros bemutatót *Titz Tibor–Bácsi Gabriella*. *Moravcsik László–Kovács Anita* pedig egy hamisítatlan mambót adott elő.

A 2004-es Zánkai Táncfesztivál és Diákolimpia 6 napon át tartó versenyével ismét megmutatta, sok a fiatal tehetséges táncos Magyarországon. Az idei színvonalemelkedés ugyancsak jó előjel a magyar versenytánc-sport és a zánkai fesztivál számára a következő évtizedre.

Rollinger Károly

Széles András–Dáné Alexandra

Farantai Bence–Teshenko Marina

STANDARD TÁNCOK MAGYAR BAJNOKSÁGA 2004, SZENTES

Szentesen a Városi Sportcsarnokban 7-8 száz néző előtt rendezték meg szeptember 11-én a Standard táncok Magyar Bajnokságát, a Junior II-es Tíz tánc Magyar Bajnokságát, az Országos Gyerek I. és II. Latin Táncbajnokságát, valamint több kategóriában – klubközi pontszerző versenyeket. A szentesi Szilver TSE a rendezői, míg Biár Gabriella a versenyvezetői-konferansziái feladatokat látta el. A zsűri összetétele a versenysorozaton a következő volt: Becz Attila, Felczán Béla, Feledi Ildikó, Jánosi László, Moczó János, Pálinkó Lujza, Rimányi Judit, Sándor Judit, Várhegyi István.

A Standard Táncok Magyar Bajnokságán 35 pár, közöttük B, A és S (Sonder) osztályos táncosok indultak. A verseny első számú favoritja természetesen a hazaiak büszkesége: a bajnok László Csaba-Szőgi Szilvia kettős volt. Az előselejtezők, elő- és középdöntők után alakult ki a döntő mezőnye, az alábbi végeredménnyel:

1. László Csaba-Szőgi Szilvia (Szilver TSE, Szentes)
2. Páli Erik-Páli Viktória (Szilver TSE, Szentes)
3. Szabó Antal-Zsuppán Alexandra (Dance Station, Budapest)

4. Kreiter Dávid-Telek Szilvia (Feeling TSE, Budapest)
5. Szepesi József-Szepesi Judit (Szilver TSE, Szentes)
6. Balogh Csongor-Szabó Anita (Pro-Art, Kistelek)

A László-Szőgi páros sima pápírforma-győzelmet aratott, meg-

II. helyezett

védve bajnoki címét. Mind az öt táncot (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox, quick step) külön-külön is megnyerték, szinte egyértelmű pontozással. Főlényükre jellemző, hogy 44 darab 1-es helyezési szám mellett 1 darab 2-es helyezési számot kaptak. A bajnokpár jól felépített és jól kivitelezett táncaiban a fantasztikus elegancia, a technika s a magas fokú összhang mellett a lendület s a dinamika is jelen volt.

A Páli-testvérek is a szentesi „standard iskola” jeles képviselői. Visszanyerték önbizalmukat, és ezáltal – tudásuknak megfelelő dinamikusan, látványos és technikailag is kitűnő teljesítménnyel – megérdemelten lettek ezüstérmesek.

A fiatal és rendkívül tehetséges fővárosi Szabó-Zsuppán kettősé lett a

I. helyezett

Fotók: Rollinger Károly

harmadik hely, bár ők ennél többre számítottak. Végig magabiztos, technikás, lendületes teljesítményt nyújtottak, színes előadással. Úgy érzem azonban, hogy összhatásban még tovább kell fejlődniük, hogy a dobogón még feljebb léphessenek.

A finálé többi résztvevője is jó benyomást keltett. Sokak és a magam véleménye is, hogy a stílusosan, elegánsan táncoló Szepesi-testvéreket lepontozták.

A Junior II-es Tíz tánc Magyar Bajnokságon eleve csak 6 pár indult. Az előtáncolás után a döntők következtek, amelyeknek összesített eredményei alapján született meg a végeredmény:

1. Bódi Richárd-Kovács Bernadett (Szilver TSE, Szentes)
2. Rúzsa Viktor-Gödér Laura (BEST, Szeged)
3. Nagy Gergő-Borbás Julianna (Szilver TSE, Szentes)
4. Kovács Andor-Mozsgai Melitta (BEST, Szeged)
5. Kanyó Balázs-Tanács Lejla (Szilver TSE, Szentes)
6. Vida György-Salánki Zsófia (Szilver TSE, Szentes)

Standardben a harmadik, latinban viszont a legjobb teljesítményt nyújtotta a Bódi-Kovács pár. Az összesítések alapján ez elég volt a bajnoki címhez. Jó erőnléttel rendelkeznek és gyors, temperamentumos latin táncikkal győztek.

A Gyerek I-es Országos Latin Bajnokság győztese 10 párból Lenkefi Richárd-Ormándi Mollí páros lett, a csongrádi Szilver TSE-ből. A Gyerek II-es Országos Latin Bajnokságot 21 párból nyerte meg Bugyi Bence és Kis Violetta, a szentesi Szilver TSE táncosai.

Rollinger Károly

III. helyezett

CSILLAGSZEMŰEK A JAPÁN

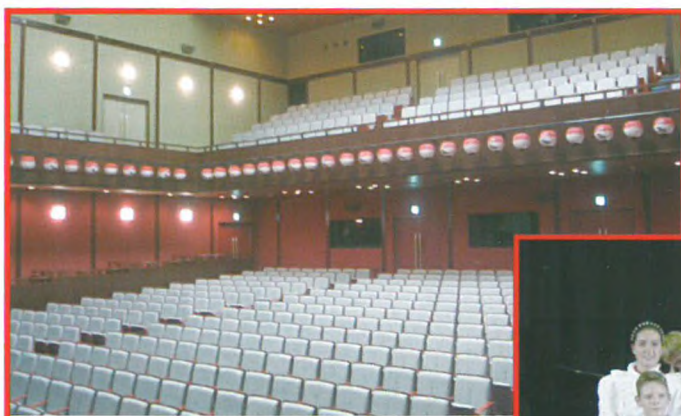

Hathetes japán turnén vett részt a Csillagszemű Táncegyüttes ezen a nyáron július 1-e és augusztus 10-e között a tokyo-i Beato Music INC. rendezvény-szervező iroda meghívására. Az együttes ez idő alatt 22 városban 27 előadást tartott. Telt házak előtt, hatalmas sikerrel, szinte egész Japánt beutazva.

A tokyo-i Odoribe Táncegyüttes vezetője, Takashi Kamiya – aki szintén Timár-tanítvány – együttesével magyar táncháztalálkozót szervezett a Csillagszeműek tiszteletére. A fantasztikus hangulatú találkozón japán zenekar szolgáltatva a magyar zenét, a magyar táncosok pedig kimonoba öltözve táncoltak japán partnereikkel.

Timár Sándor és tanítványai japán kimonóban

A műsorok csodálatosan szép, átlagosan ezer főt befogadó színháztermekben zajlottak. Szinte minden előadáson jelen voltak Timár Sándor japán tanítványai, akik mindenhová követték az együttest.

Közös műsor a nagoyai gyerekekkel

CSÁSZÁR PALOTÁJÁBAN

Kedves elfoglaltságokat jelentettek a japán iskolákban és óvodákban tett látogatások, ahol a japán gyermekek a Kodály-módszer szerint tanulnak énekelni. A Csillagszeműek ezeken a helyeken Kodály- és Bartók-művekre készült programokat mutattak be.

Csodálatos élmény volt szerepelni a tokyói Disneylandben is, ahol a fellépés után egy egész napot tölthettek el a táncosok.

A turné fénypontja azonban mindenki számára a japán császári pár meghívása volt a Császári Palotába. A Csillagszeműek félórás exkluzív műsort adtak a császári család tagjai, valamint a japán előkelőségek számára. Az előadást fogadás és kötetlen beszélgetés követte, ahol a táncosok ajándékot kaptak, majd a császári pár a buszig kísérte őket. A tokyói magyar nagykövetséget Dr. Győriványi Gábor első titkár képviselte.

A SPECIAL GUEST GROUP
ハンガリー子供民族舞踊アンサンブル
「チログセム」
HUNGARY CHILDREN'S FOLK DANCE ENSEMBLE
CSILLAGSZEMŰ

**A Csillagszemű
Táncegyüttes
sikereiről a turné
egész ideje alatt
beszámoltak a
japán napilapok,
szakmai magazi-
nok és televíziós
csatornák is.**

**Szöveg:
Timár Böske
Fotók:
Timár Mátyás**

A CRANKO-FÉLE RÓMEÓ ÉS JÚLIA FELÚJÍTÁSA MÜNCHENBEN

X. 15.

Shakespeare örökzöld története a veronai szerelmespárról 1968-ban került fel a *Bajor Állami Balett* műsorára, amikor két évre *John Cranko* vette át az együttes igazgatását és 1958-as koreográfiáját betanította a társulatnak. Most a szezont ezzel a felújítással kezdték Münchenben és az általam látott, október 15-i előadáson még a premier szereposztása – *Lucia Lacarra* és *Cyrill Pierre* – táncolt, a továbbiakban viszont *Lisa-Maree Cullum* és *Alen Bottaini*, valamint *Natalia Kilinyicsenko* és *Lukas Slavicky* is sorra kerül a címszerepben. A részletgazdag és drámai atmoszférát árasztó, de mai szemmel már túlszűfoltnak ható és a színpad nagy részét elfoglaló, nehézkesen kezelhető díszletet, továbbá az adekvát jelmezeket változtatlanul *Jürgen Rose* eredeti verziójában tartották, amely idestova félévszázados lesz lassan, így nem csoda, hogy kissé eljárt fölötte az idő. (Egyébként engem elejétől végig a harmincas években „római iskolás” *Molnár C. Pál* municiózusan klasszicizáló itáliai festményeire emlékeztettek).

Szerencsére ez nem mondható el ilyen egyértelműen a koreográfiáról, noha a mi realizistikusabb és frissebb későbbi magyar verziókkal a vizuális emlékezetemben néha elcsodálkoztam azon, hogy *Cranko* viszonylag gyakran élt még a konvencionális gesztusoknak ebben a kontextusban meglehetősen idegenül ható, régesréggi eszköztárával (például szívre tett kéz a szerelem jelzésére, vagy a barát „szárnyaló” karszétтарыása Júlia magához térésének érzékeltetésére a mérge hatásának elmúltá után stb.). Ami engen ma-

napság változatlanul meghatott és mégis elismerésre készített *John Cranko* korai és tragikus halálával időközben legendássá vált életművét illetően, az vitathatatlan tehetsége és veleszületett muzikalitása. *Prokofjev* csodálatos zenéjének legapróbb részleteire is konzseniálisan megtalálta a legfinomabb mozdulatrezdüléseket, eddig rejtve maradt szépségeket tárva fel a néző-hallgató számára (a román *Myron Romanul* vezényletével). Ilyen értelemben marad örökérvényű Júlia madártörékenységu szerepének teljes felépítése, *Lucia Lacarra* arcilag-alkatilag és lelkiileg-technikailag is egyaránt maradéktalan, illően lírai vagy kelően drámai tolmácsolásában. Partnereként az egyébként elegáns megjelenésű *Cyril Pierre* inkább danseur noble volt elsősorban, és némileg adós maradt a karakterformálásban – mimikájával és pantomimikájával egyformán, játékoság vagy hősiesség terén egyaránt. (Ezért volnék rendkívül kíváncsi a második szereposztásban *Alen Bottaini* Rómeó-alakítására, aki most árnyalt és megnyerő *Mercutio*jával aratott a szerelmesekkel egyenrangú, megérdemelt közönség-sikert és ünneplést a végén). Koreográfusi telitalálat, épp ezért feledhetetlen marad számomra a tökéletesen felépített férfi-hármas (Benvoliót *Erkan Kurt* alakította), az ifjúkor kissé felelőtlen és szélsőséges, de rendkívül érthető és rokonszenves élet-habzsolásával, minden veszélyérzet nélkül, a halál teljes semmibevevésével (gondoljunk csak a kamaszos vállvonogatásokra és kissé sete-suta karlengetésekre), aztán az annál váratlanabb összecsuklásra, amely *Tybal*t

Cranko-Prokofjev: *Rómeó és Júlia*
Benvolio: *Erkan Kurt*, Rómeó: *Cyril Pierre*, Mercutio: *Alen Bottaini*

Fotók: Charles Tandy

Cranko-Prokofjev: *Rómeó és Júlia*
 Rómeó: Cyril Pierre
 Júlia: Lucia Lacarra

örökösen kötekedő alkatára is jellemző (Norbert Graf markáns megformálásában). A dajka (Irene Steinbeisser) itt karcsú és fiatal, koreográfiájában is vérbő humortól mentes, Júlia arisztokratikus anyjának kis-népies ikertestvére – egy az egyben. Nem nélkülözött viszont csipetnyi iróniát sem a nyolc liliomos lány lírai jelenete, amely Botticelli légiés nőalakjait juttatta eszembe, de a közönség hálásan nyugtázta, hogy időnként „földre szálltak,” szándékoltnan merev „libasor” felvonulásukkal és testtartásukkal. A meglehetősen fenyegető hangulatú, mert halálfejekre is asszociáló töklámpás-álarcos karneválban a szokásosnál nagyobb szerepet kaptak az udvaroncok, udvarhölgyek, illetve a nép fiai meg leányai, akárcsak a három cigánylány, továbbá a bohócok cirkuszi akrobatikája. A viszonylag népes tömeget azonban remekül osztotta meg a koreográfus és a díszlettervező két síkon, a színpad teljes szélességében átívelő híd segítségével.

Amilyen egyértelmű elismerésre készítet John Cranko maradéktalan érzéke a legparányibb lírai rezdülések iránt, annyira megdöbbentem, mennyire nem tudta (vagy szándékosan nem akarta volna?) „felvenni a kesztyűt” a fortissimók esetében, amikor a fájdalom az eget ostromolja. Ám a főbb szereplők és a tömegek – konkrét és átvitt értelemben egyaránt „vízszintes helyzetben” maradnak, prózai hétköznapisággal tesznek-vesznek, például nem magasra emelve, hanem szinte a földön húzva szállítják a holtakat, afféle „mentőágyon”. Pedig nekem régi szovjet meg romániai emlékeim szerint – a mi magyar változatunkról nem is szólva – felfokozott elvárásaim voltak arról a frappáns ellenpontozásról, ahogyan a halottvivők magasra emelik a fiát sirató anyát

is, „égbekiáltó” vagy testét marcangoló, szélesen vergődő karmozdulataival...A líraiság tökéletes közvetítése mellett így számomra Cranko koreográfiája a drámaisággal eléggé adós maradt. A termet zsúfolásig megtöltő közönség a produkciót a végén mégis sok-sok visszahívással, vastapssal, üvöltéssel, füttyüléssel és lábdobogással honorálta, ahogyan ez manapság világszerte szokásos.

A Bayerisches Staatsballett idei szezonjának magyar vonatkozásait illetően, csak Darvas Gabriella nevét fedeztem fel a balettkar lajstromában. Az életrendje szerint Túrós Judit primabalerinai szerepkörből „átváltott” a balettmester asszisztensének státusára, míg Barbay Ferenc még mindig aktív karaktertáncos, emellett „produkciós koordinátor” és szabad foglalkozású koreográfus.

A Bayerische Staatsoper honlapján egyébként egész oldalas szöveg olvasható róla fénykép kíséretében, abból az alkalomból, hogy idén május elsején megkapta a Nemzetközi Tánc és Kultúra Alapítvány, vagyis az annak kiadásában megjelenő szaklap: a TÁNCMŰVÉSZET díját, amelyet jelképes gesztusnak tartanak Magyarország európai uniós belépése alkalmából. A bajorok nem feledkeznek el megemlékezni arról sem, hogy korábban ezt a rangos magyar szakmai elismerést az általuk is jól ismert és sokra tartott Nagy Iván, Vámos György vagy Túrós Judit is megkapta. Befejezésül részletesen kitérnek legutóbbi, egész estét betöltő koreográfiájára – *Az ember tragédiájára* – is, amelyet 2000-ben a Magyar Állami Operaház balettkara számára tervezett és tanított be Budapesten.

Wagner István

A „VASAS” EGRI SIKERÉRŐL

A Dunaújvárosi Vasas Táncegyüttes az elmúlt években az Esztergomi Nyári Játékokon az István a Király, az Attila és a Veled Uram című rockoperák mellett Bizet: Carmenjében is komoly elismerést szerzett. Az idén nyáron ismét lehetőség nyílt arra, hogy a társulat a hazai nyári színházi produkciók egyikében közreműködjön. Ez a fellépéssorozat azért is nagy jelentőségű, mert Várkonyi Mátyás – Béres Attila: Egri csillagok című musicaljét hosszú idő után végre autentikus környezetben, az egri várban mutatták be.

A produkció létrehozásában nagy szerepe volt az idén 10 éves Agria Játékok Kft. két tulajdonosának, egyben a darab főszereplőinek, Blaskó Balázs és Kelemen Csaba színművészeknek. A musicalt Moravetz Levente rendezte, a koreográfiákat az együttes művészeti vezetői: Balogh Edina és Halmi Zoltán készítették.

Az alábbiakban örömmel tesszük közzé a társulat egyik tagjának élménybeszámolóját:

Tisztelt Szerkesztőség!

Máris elnézést kérek, amiért többes számban írtam meg az élményeimet, de úgy érzem, mindannyian hasonlóan éltük át a dolgot: a próbákat, az előadásokat és a sikert. Mert sikert aratunk. Azaz, hogy győztünk a magunk módján, az egri vár megvédésének fényében. Leigáztuk a nézők minden kételyét és közömbösségét. Mi magunk pedig leírhatatlan s megmagyarázhatatlan mentális állapotot, mámoros lelki felszabadultságot éltünk meg az előadások alatt. Céltudatosan éreztük, hogy amit teszünk, annak múltja van, méghozzá nagy jelentőségű. Mindvégig kísért minket az a tudat, mondhatni erő, amely várvédő őseink szellemét ruházta ránk, s ez most bennünk öltött testet. Úgy éreztük, a mi felelősségünk, hogy példájukra, teljes odaadással kiállva, átültessük dicsőségüket ma élő utódaikba, a mai magyarokba. Minden szégyenérzet nélkül elmondhatom azonban, hogy az Allah nevében a várat elfoglalni készülő törökök szerepét legalább olyan átszellemült extázisban éltük át, mint amikor magyar várvédőket alakítottunk.

Tudni kell hozzá, hogy mindkét sereg katonáit az egri táncosokkal és a vitézlő oskolásokkal egyetemben mi jelenítettük meg úgy, hogy mindenki játszotta a magyar és a török szerepeket is. A különböző jelenetekben a változó hovatartozású alakok eltérő jellemvilágának életre keltése nem okozott semmiféle nehézséget, hiszen az előadások alkalmával olyan ráhangoló-

dással és koncentrációval éltük meg az eseményeket, hogy közben tudatunk teljesen kikapcsolt minden egyebet: csak az adott pillanatba éltük bele magunkat. Még, ha – egyik percről a másikra – az Allah fényében elkábult törökök szerepéből a hazáját védő végvári vitézzé kellett is változnunk.

Ezek az érzések, azt hiszem, döntően a helyszín, vagyis az egri vár varázsának voltak köszönhetőek, s a bizonyosságnak, hogy éppen ott, ahol előadtuk a darabot, történt meg mindaz, amit az előadással felelevenítettünk. Így aztán, az ilyen közös érzelmekkel fűtött ambícióval sokkal könnyebben szoktunk össze, mint bármely más helyzetben. Ezzel rá is térnék egy kicsit az együttesre, amelyben sok minden változott az otlétünk során.

Ami a korosztályt és egymás ismertségét illeti, bizony, nagyon vegyes csapattal vágtunk bele a kéthetes munkába. A sok együttlét azonban megoldott minden problémát, s a végére kissé át is formálódva, még összetartóbb közösséggé kovácsolódtunk össze. Új kapcsolatok születtek, a régiak pedig megerősödtek. Az együtt, emelkedett jókedvben eltelt próbák után együtt buliztunk, együtt pihentünk. Ráadásul nemcsak a Vasas tagjai kerültek közel egymáshoz, hanem a többi táncossal, 'vitézlőssel' s a színészekkel együtt váltunk közös, nagy társasággá. A néhány program, amelyet szabadidőben szervezték nekünk, még sokoldalúbb ismeretségre adott lehetőséget. Az ellátás ugyancsak semmi kívánivalót nem hagyott maga után, sőt jobb volt, mint amire számítottam.

Azt hiszem, mindenki megtette a tölte telhető. Ezért külön köszönet illeti azokat, akik mindezt kitalálták, s létrehozták e nagyszerű előadást. Kölsönös tisztelettel egymás „szakterülete” iránt (értem itt a színészeket, vitézeket és táncosokat), nagyon jól kiegészítettük egymást, és mindvégig sikeresen működtünk közre.

Szívből kívánom, hogy sokáig ragyogjanak még az „egri csillagok”!

Rohonczi Adorján

4	NEWS <i>In Hungary</i>	BALLET _____
5	NEWS <i>In Abroad</i>	24 * Zsuzsa Kaán: <i>For the 12th time also: World Stars in the Opera</i>
	BOOKMARK _____	FOLK DANCE _____
6	<i>Mrs. Szilágyi Olga Katona: Artists of the Dance Education – review by Zsuzsa Kaán</i>	27 * Emese M. Nagy: <i>Szatmár – The new production of the Budapest Dance Theatre</i>
	<i>Remembrance by István Ásó – The author</i>	28 * Emese M. Nagy: <i>I would be the Son of my Father in the Earth – The new production of the Hungarian State Folk Ensemble</i>
	FAREWELL TO _____	30 István Darnos: <i>A half century old dance artistic workshop in Sárospatak – 50 years old is the Bodrog Folk Dance Ensemble</i>
7	<i>Dr. Ferenc Bogdány (1919–2004) Obituary by Mrs. Horváth Dóra Bánky</i>	31 Ferenc Novák: <i>55 years old is the Honvéd Ensemble</i>
	PROGRAMME SUGGESTION _____	JAZZ-OPERETTA _____
8	<i>The October and November programme of the National Dance Theater</i>	32 Zsuzsa Kaán: <i>Ball in the Savoy – without a ball – The production of the Budapest Operetta Theatre</i>
	TOPICAL _____	OPERA BOX _____
10	Suggestion of the Editor	34 Györgyi Máta: <i>Turandot – the tested success – A production of BUDAPEST</i>
	STAR GUEST _____	COMPETITION DANCE _____
12	* László Seregi: <i>„I hope that time is on the side of my!” – exclusive interview by Zsuzsa Kaán</i>	36 Károly Rollinger: <i>10th Festival of Zánka</i>
	INTERVIEW _____	37 Károly Rollinger: <i>Hungarian Championship for Standard Dances 2004, Szentes</i>
14	<i>EuróPAS-Prize winning: Balázs Delbó – interview by Györgyi Máta</i>	WORLD MIRROR _____
	INTERVIEW FOR TWO VOICES _____	38 Böske Timár: <i>Star Eyes Children Ensemble in the palace of the Japanese Emperor</i>
16	<i>EuróPAS-Prize winning: László Budai and Petra Bánhidi – interview by Kinga Jálícs</i>	40 István Wagner: <i>The renewal of Cranko's Romeo and Juliet in Munich</i>
18	Zsuzsa László: <i>They start the real life – Talking with Adrienn Pap and Ákos Barát</i>	POST OF TERPSICHORE _____
	PORTRAIT _____	42 <i>About the success of the „Vasas” in Eger – The letter of Adorján Rohonczi</i>
20	Katalin Lőrinc: <i>Who always remained in the background – Lea Merényi is 90 years old</i>	43 CONTENTS _____
	LIVING DANCE HISTORY _____	44 EXCERPTS _____
22	Zsuzsa László: <i>„My dancer past is round so” – Talking with Judit Hegedűs</i>	49 NATIONAL PROFESSIONAL DIRECTORY _____

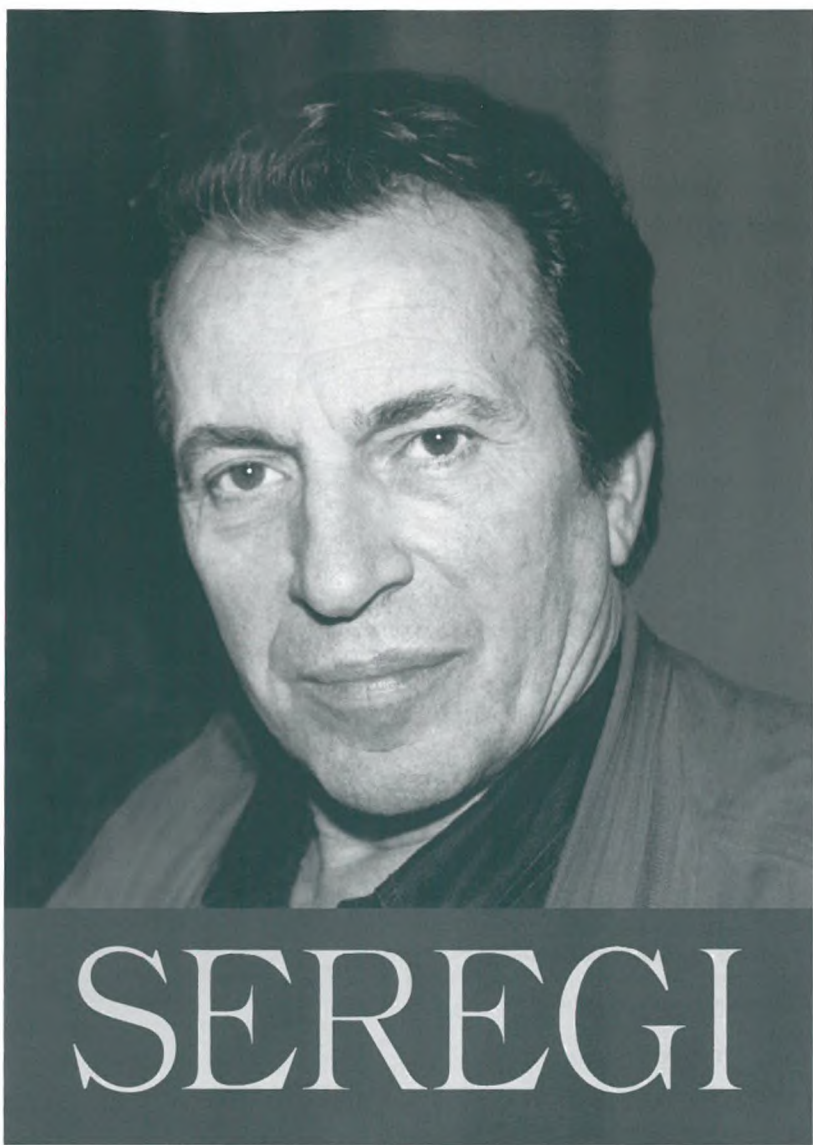
STAR GUEST

László Seregi**"I hope that time is on the side of my!"**

László Seregi is the doyen of the Hungarian choreography art. The polyhistor of the ballet art, "the Shakespeare of the Hungarian ballet" of the XX. century. He wrote his name with his triptych into the universal ballet art also. But the opus 1. is indisputably the *Spartacus*, which he choreographed in 1968, on the basis of his teen age experience: the novel of Howard Fast, and with which he toured in China – for 4 performances – with the company of the Hungarian National Ballet in the near past.

I could say, that we met in connection with this tour. Or, that we talk on the occasion of his nearing 75th birthday, but both are partly true. We are in a systematic working connection for long months with Seregi. To be more exact: we sit, opposite to each other. I'm not exaggerating, if I confess: the summer was spent with him, with his nearness, I sleep with his thoughts and I wake up tasting his words. Because, there is going to be a book from Seregi. Such album, which is – I hope – going to be worthy to the life-work, worthy to the Seregi-repertoire and to that unique and matchless company: to the ballet company and soloists of the Hungarian State Opera House, with whom this life-work and repertoire could be born and accomplish.*

Seregi allowed me to visit, bother and interrogate him often several times a week. He tolerated, that I said to

him: "*Laci, this and this, here and here is too few! Tell me more!*" And he remembered, prepared and told the tales. He said his life to the recorder. Willingly and enjoyably. The episodes suddenly overstepped the concrete creating process of the masterpieces and they rounded to a historical tableau. A special, great artist called his own career, and meanwhile he proclaimed about the artist partners, the attendant arts, and about history.

Zsuzsa Kaán

* *The preparing, bilingual book (in Hungarian-English language) is sponsored by the Ministry of National Cultural Heritage, the National Cultural Fund Programme, Philip Morris Hungary Ltd., and Trionfo Studio (The author)*

Subscribe: in the Editorial

Tel.: (36-1) 368-5470

E-mail: danceart@axelero.hu

„...we sit, opposite to each other.”

– László Seregi and Zsuzsa Kaán during the work

Photo: Eszter Kollár

BALLET

For the 12th time also: World Stars in the Opera – IX. 18.

It seems, that in this year the international gala evening, called *World Stars in the Opera* returned to its best traditions. It didn't staged only foreign artists, but the national artists – the soloists of the Hungarian National Ballet – represented the classical and the modern ballet art as well. And authentic and stylised flamenco- number of the Spanish guest artists: *Maria Serrano* and *Crespo Romero* represented also – on the wave-length of the noble erotic – the most refined type of the stage dance.

The 12th occasion cleared structurally also: every production was worthy to the dancers and to the rank of the gala; and finally not the thanking speech was heard as the ending moment of the charity gala by the representative of the favoured foundation.

So the sad and serious thoughts had not froze the high temperature of the evening.

The *Giselle*-suite (from the II. act of the *Petipa* – *Adam*-ballet) of *Irina Tsymbal* (Hungarian National Ballet) and *Tamás Solymosi* (Viennese Opera House) proved to be an evocative and attractive beginning number. But of course it was natural, that the audience welcomed them with a bigger ovation when they danced the rarely seen success number, the *Moskowski-waltz* (*Vaynonen-Mazowsky*).

The *Duet* by *Waine Eagling* – *R. Wagner*, in the refined and nice interpretation of *Larissa Lezhnina* (Dutch National Ballet) and *Tamás Nagy* (Dutch National Ballet- Hungarian National Ballet) brought to the surface their pure lineament and musicality. They could cause a surprise compared to the neoclassical etude in the second part of the evening, in the pas de deux of the *La Silphide* (*Bournonville* – *von Lovenskjold*), which is hardly interpretable in our days. The daring, lively acting play and gauzy dance of *Lezhnina*, the elegant-airy interpretation and acting of *Tamás Nagy* in this romantic ballet is only the proper of the most mature artist.

Radina Dace (Hungarian National Ballet) and *Yaroslav Salenko* (Ukrainian National Ballet) danced the double in the III. act from *Asafiev-Vainonen: Flames of Paris* with a good sense of style. *Salenko's* own virtuosity, the great-light jumps, turning series are giving proof about his astounding technique. And we could have been convinced about his own humour in his solo, called the *Director* (*S. Bondur* – *A. Piazzolla*).

Yuri Klevtsov, the prince-bodied soloist of the Grand Theatre in Moscow excelled in another male-solo – suitable for its title: nostalgically and emotionally. It's a shame, that he introduced a bit bashfully with his partner *Elena Andrienko* in the well-known pas de deux of *Petipa-Minkus: Don Quijote*.

Viengsay Valdès and *Joel Carreño*, the two outstanding dancers of the Cuban National Ballet developed almost virtuoso with vitality and technical bravura the well-known concert number of the national repertory: the dance double, called *Dolls* by *Alberto Mendéz* – *R. Egües*. Not only their statue-like figure could succeeded during their other introduction – the *Diana and Acteon* pas de deux (*A. Vaganova* – *R. Drigo*), which was a part of the II. part of the gala –, but their sensational performing and technical abilities as well.

We can thank the best and most special production to the world famous soloists of the English National Ballet. It

is a great pleasure, that they could present them to Budapest. *Agnes Oaks* and *Thomas Edur* brought to victory the most noble stylistic marks of the classical-academic Russian ballet in the *Black-pas de deux* of the *Swan Lake*, while the plot of the double: the fateful meeting of the mean black Swan (*Odile*) and unsuspecting prince has also expressed. And in the extremely long and difficult neo-romantic pas de deux called *Impromptu* by *Derek Deane* – *Franz Schubert* (which was made originally for *Antoinette Sibley* and *David Wall* in 1984) the emotion richness of a harmonic relationship, the manly elegance, the womanly sensitivity-charm put the unique gracefulness of the English ballet art of the XX. century into service.

As one of the members of the three-members professional jury (besides the two members of the organisers: *Ildikó Pongor* and *Mihály Kropf* I re-thought our decision on the 18th of September, during the writing of that critic. I wouldn't decide else even today: I give the "Prize of the Critics" this time also – like at the gala – to the English couple.

Zsuzsa Kaán
(pp. 24–26)

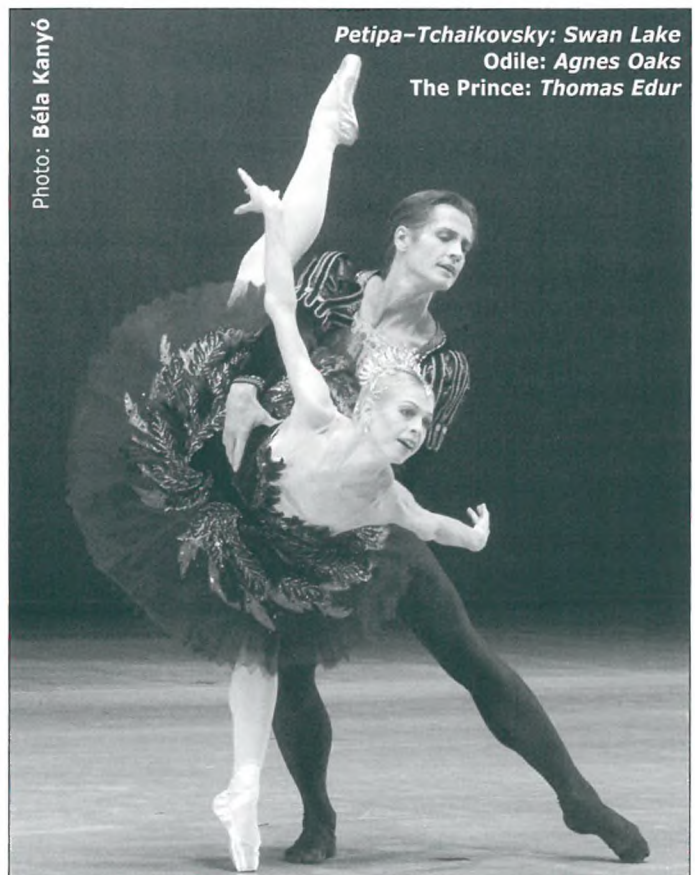

Photo: Béla Kanyó

Petipa-Tchaikovsky: Swan Lake
Odile: *Agnes Oaks*
The Prince: *Thomas Edur*

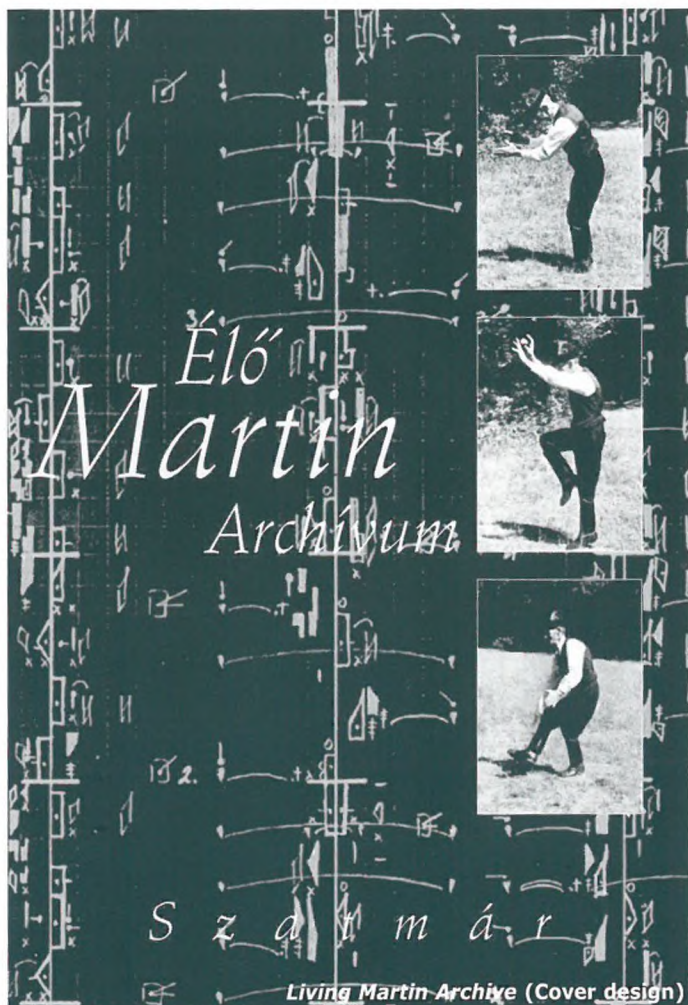

FOLK DANCE

Szatmár**The play of the Budapest Dance Ensemble**

The Budapest Dance Ensemble brought its piece, *Szatmár* to the stage, as the third part of the series, called "Living Martin Archive". The outstanding ethnography-researcher, *György Martin*, and the his colleagues, collected and archived dance material from more, than 290 villages until the seventies. This folklore treasure was put to the stage in this time also in the direction of the artistic director, *Zoltán Zsuráfszki*.

The using of the film-making and photo-making instruments is not unusual by the works of the series. The piece started this time also with a film screening. The introduction of county of Szatmár

The Budapest Dance Ensemble

Photo: Béla Kanyó

initiates the viewer with word, picture and evocative photos into the world of this rich cultured territory. The dance starts with smooth transition and with photo-like focuses.

The powerful sing of the boys has a grip on the audience. The verbunk (recruiting song) evolves after it, with perfect moves. The girls bring colour into the black-white-brown scenery. The dancing couples fill the motion world – which is kept on the shots – with life according to their temperament.

The accompanying orchestra deserves credit also, because – in the construction of *Péter Árendás* – it is a worthy partner of the dancers, who are creating a stormy amusement accompanied only with a single zither. Such is a paste-dressed zither ball. The passionate Gypsy-sticker is more heartfelt, both "in live" and on "film".

Lujza Ratkó ethnography researcher helped the creators with her useful advices during the work. It is due to all of them, that they could revive, and what is more, they managed to keep in live those almost forgotten, but wonderful dance culture, and they created a *living archive* night-by-night according to the chosen series title.

Can a professional folk dance company have a more noble task?

Emese M. Nagy

(p. 27)

FOLK DANCE

I would be the Son of my Father in the Earth**The new production of the Hungarian State Folk Ensemble**

Folklore play in black-and-white – we could characterize so in short the play of the Hungarian State Folk Ensemble, called *I would be the son of my father in the earth*. The audience could see this programme – after the premiere of the Thália Theatre – in various locations, for example in the Millenáris Teátrum and in the National Theatre. The work, which was staged in the direction of *Gábor Mihályi* gives a large-scale selection from the most outstanding regions of the Hungarian dance tradition. It shows symbolical, powerful, sacral pictures with the sand-animations of *Ferenc Czakó*. The video works of *Zoltán Dénes*, and the dancers in the background, who often rigid to almost a tableau recall the world of the archive photos. All this increases the importance of the visual construction during the piece.

The black-and-white costume of the dancers contribute to this (the work of *Edit Szűcs*) which emphasizes the cutting lines, cre-

ating an exciting “visual study” about the constructions of the wearing in the different regions.

They could put together the works of the outstanding dance-masters and choreographers (*Zoltán Farkas, Péter Galát, Zsolt Juhász, Richárd Kökény, Gábor Mihályi, Ildikó Németh, Szilárd Szabó, Zsolt Szilágyi, Gábor Szűcs,*

Miklós Végső) only with a loose structure – practically they put the pieces together.

But there is no directorial line, which we could follow closely behind, which could bind together closely the connection between

the different regions, dance types or characters. This dance string could only spring beyond the frames so of a traditional folklore piece.

Emese M. Nagy
(pp. 28–29)

Parts from the newest programme

CSILLAGSZEMŰ
GYERMEKTÁNCÉGYÜTTES

Virányosi Közösségi Ház
Budapest, XII. Szarvas Gábor út 6.

Művészeti igazgató:
* **Timár Sándor** *
* **Timár Böske** *

Néptáncoktatás
3 éves kortól
professzionális szintig

Tel./fax: 394-5046 • Mobil: 06-309-509 137

Estella
Hastánciskola

1. 4024 Debrecen, Rákóczi u. 60/A
2. Móricz Zsigmond Művelődési Ház,
4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 10.

Keleti táncsoport
Mesternő: **ESTELLA**
Borsosné Kovács Edit táncoktató
*Orientalis hastánc (egyiptomi, török,
marokkói, tuniszi stílusok)*
e-mail: estella3@freemail.hu
Tel./fax: 06-52-429-921
Tel.: 06-70 335-9869

A Magyar Fesztivál
Balett iskolája

Markó Iván szakmai irányításával
Szűcs Sándor Általános Iskola
1047 Budapest Ugró Gyula sor 1-3.

Balettmenterek:
Nyári Gábor,
Issovits István

Balettoktatás 7-10 éves korú
gyerekeknek, kezdő szinten

Tel.: 233-2978, fax: 230-8864
e-mail: szucsisk@matavnet.hu
Iskolaigazgató: Lévai András

Esztétikus testképző
és Táncművészeti Iskola
I. ker. Művészi Torna MK
1016 Budapest, Mészáros u. 4. I. em.
Telefon: 375-2196

Mesternők neve: **E. Kovács Éva** mozdulatművész, mesterredző,
művészeti vezető (tantárgy: művészi torna kezdetektől a legmagasabb
szintig), **Schiller Andrea** moderntánc oktató, esztétikus
testképző-kinetológus, iskolavezető (tantárgy: művészi torna),
Koczka Zsuzsanna esztétikus testképző-kinetológus (tantárgy:
művészi torna), **L. Ducza Anikó** olimpiai bronzérmes tornász
(tantárgy: tartásjavító és kondicionáló torna csak felnőtteknek),
Erdős Viktória balettmeister (tantárgy: gyermekbalett 3-8 éves korig).

Szint: kezdő, középhaladó, haladó
Korhatár: 3 évesétől felnőtt korig
Korosztály: gyerek, ifjúsági, felnőtt
Az intézmény igazgatója:
E. Kovács Éva,
a Színház és Filmművészeti Főiskola ny. tanára

Qn Balett
Magán Alapfokú
Művészeti Iskola
4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.

Balettmeister:
Feketéné Kun Ildikó

- klasszikus balett
- karektertánc
- történelmi társastánc
- dzsesszbalett

5 éves kortól 20 éves korig
Tel.: 06-42-490-872

ATTITUDE
TÁNCÉGYÜTTES
4032 Debrecen, Poroszlai út 25.

Ritmus Kulturális
és Sport Egyesület

Mesterek:
VOLLAY ENIKŐ

Klasszikus balett, modern táncok,
sporttáncok, ritmikus sportgimnasztika,
showtáncok
Gyermek-, ifjúsági és felnőttoktatás 3 éves kortól,
kezdő, haladó és professzionális szinten

Telefon (mobil): 06-309-637-667 (Vollay Enikő)
Iskolaigazgató: **Vollay Enikő**

TÁNC
m ű v é s z e t

MEGRENDELŐ SZELVÉNY

Megrendelem a TÁNCMŰVÉSZET című folyóiratot a következő
(2004. 5.) számtól kezdve **1 évre, kedvezményes postaköltséggel!**
6 szám előfizetési ára: **3450 Ft**

Ha Ön ezt a szelvényt* kitöltve beküldi a TÁNCMŰVÉSZET szerkesztő-
ségébe (1300 Budapest 3, Pf. 142), akkor címére csekket
küldünk.
Az előfizetési díj beérkezésétől kezdve Ön postán kapja meg lapunk
6 számát!

Név: _____

Cím: _____
irányítószám város, község

_____ házzám
utca

Telefon/fax: _____

_____ aláírás

Kiadó: **Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány**

Személyes adatait csak arra használjuk, hogy megrendelését teljesítsük. Nevének és címének felhasználását addig az idő-
pontig tekintjük folyamatosnak, amíg Ön levélben nem kéri adatainak törését nyilvántartásunkból.
*A szelvényt fénymásolás után kitöltve is elfogadjuk.

Shakespeare
Bérlet
a budapesti színházpalotákban

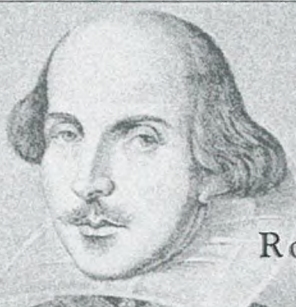
Vígjáték
Rockopera
Balett

Vígyszínház
Sok hűhó semmiért
rendező: Eszenyi Enikő, Kossuth-díjas, érdemes művész

Budapesti Operettszínház
Rómeó és Júlia
rendező: Kerényi Miklós Gábor, kiváló művész

Magyar Állami Operaház
Makrancos Kata
balett, Goldmark zenéjére
koreográfus-rendező: Serégi László, Kossuth-díjas, kiváló művész

Bérletek a színházak jegyirodáiban válthatók

Országos Szakmai Címjegyzék

BUDAPEST

I. kerület

Esztétikus testképző és Táncművészeti Iskola
1016 Budapest
Mészáros u. 4. I. em.
Intézményigazgató:
E. Kovács Éva
Művészi torna, tartásjavító és kondicionáló torna, gyermekballet
4 éves kortól felnőtt korig
Tel.: 375-2196

II. kerület

?

III. kerület

?

IV. kerület

Szűcs Sándor Általános Iskola
A Magyar Fesztivál Balett iskolája
1047 Budapest
Ugró Gyula sor 1-3.
Balett
Tel.: 233-2978

V. kerület

Classic Táncsport Egyesület – Classic Tánciskola
1056 Budapest, Sörház utca 3.
Vezetők: Gaál Orsolya, Kállai Ákos
Társastánc – versenytánc, argentin tangó, salsa, flamenco, hastánc, néptánc, ír sztepp, történelmi társastánc, party rock & roll, boogie-woogie, klasszikus balett, modern tánc, horton-technika, hip-hop
Tel: 235-0418, Fax: 411-1171
www.classictanc.hu,
posta@classictanc.hu

VI. kerület

?

VII. kerület

?

VIII. kerület

?

IX. kerület

És Önnek?

X. kerület

?

XI. kerület

TEMI Fővárosi Művelődési Háza Tánciskolája
1119 Budapest,
Fehérvári út 47.
Igazgató: Urbán Gyula
Táncpedagógus:
Benkő Zsófia
Társastáncoktatás, versenyelőkészítés a 6-13 év, ill. a 14-20 év közötti korosztálynak
Tel.: 203-3868

XII. kerület

Csillagszemű Gyermektáncegyüttes
Virányosi Közösségi Ház
Budapest, XII.
Szarvas Gábor út 6.
Művészeti igazgató:
Timár Sándor,
Timár Böske
Néptáncoktatás
3 éves kortól
professzionális szintig
Tel./fax: 394-5046
Mobil: 06-309-509 137

XIII. kerület

?

XIV. kerület

XV. kerület

?

XVI. kerület

?

XVII. kerület

?

XVIII. kerület

?

XIX. kerület

?

XX. kerület

?

XXI. kerület

?

XXII. kerület

?

XXIII. kerület

?

Baranya megye

Kapronczai Alapfokú Művészeti Iskola
7009 Szigetvár, Széchenyi u. 37/1.
Igazgató: Kapronczai Balázs
Műv. vezető: Dudley Katallin
Néptánc, modern tánc, társastánc, balett

Bács-Kiskun megye

?

Békés megye

BÉKÉSCSABA
„ACID” Jazz Dance Company
Művészeti táncsoport
5600 Békéscsaba,
P. Jilemnicki u. 1.
Művészeti vezető:
Botta Tibor
Modern és jazz táncok, modern balett, divat- és sporttáncok, autentikus kubai táncok, revütáncok, argentin tangó
Tel.: 06-30-392-2484

GYULA

Modern Táncművészeti Alapítványi Alapfokú Művészeti Iskola
5700 Gyula,
Szegedi Kis István u. 1.
Iskolavezető:
Bottáné Orczifalvi Éva
Tanszékegyesítő:
Botta Tibor
Modern tánc
Tel.: 06-70-241-7116

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Sárospataki Táncművészeti Iskola
3950 Sárospatak, Rákóczi út 15.
Megbízott igazgató:
Réthiné Muha Krisztina
Néptánc, modern tánc, társastánc, balett
Tel.: 06/47/315-872
Fax: 06/47/511-349

Csongrád megye

SZEGED
Szeged Táncegyüttes Alapítványi Alapfokú Művészeti Iskola
6722 Szeged,
Kálvária sugárút 14.
Igazgató: Hábina Péter
Autentikus magyar néptánc, nemzetiségi táncgyománnyok
Tel./Fax: 06-62-422-251

Fejér megye

BODAJK
Hang-Szín-Tér Művészeti Iskola
8053 Bodajk, Petőfi S. u. 7.
Néptánc, balett, modern tánc, társastánc, versenytánc
Tel.: 06-22-410-955

DUNAÚJVÁROS ÉS KISTÉRSÉGE

Violin Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
2400 Dunaújváros, Jókai u. 19.
Igazgató: Puskásné Radnó Ágnes
Igazgatóhelyettes:
Wünsch László
koreográfus-ballettmester
Igazgatóhelyettes:
Vári Péterné Pásztor Magdolna
Klasszikus balett, gimnasztika, néptánc, modern tánc, dzsessztánc, hip-hop, társastánc, mazzorett
Tel.: 06-25/500-005
Tel./fax: 06-25/500-006
e-mail: violin@vnet.hu

SZÉKESFEHÉRVÁR

Alba Régia Táncegyüttes
8000 Székesfehérvár, Malom u. 6.
Műv. vezető: **Botos József**
Néptánc, a magyar nyelvterület táncai
Tel.: 06-22-312-795

SZÉKESFEHÉRVÁR

Hahn-Kakasné Tombor Tímea
8000 Székesfehérvár,
Kelemen B. u. 85. 3/16.
Néptáncos jelmezek készítése
Tel.: 06-30-207-7036

Győr-Moson-Sopron megye

GYŐR

Fencing TSK.
9027 Győr, Toldi út 12.
Vezető tanár:
Horváth Miklós
Társastánc, versenytánc
Tel.: 06-20-957-7461

Heves megye

EGER

Egri Alapfokú Művészeti Iskola
„Ifjú Tehetségek Műhelye”
3300 Eger,
Kodály Zoltán u. 5.
Modern tánc
Tel.: 06-36-436-106

Hajdú-Bihar megye

DEBRECEN

Attitude Táncegyüttes
Ritmus Kulturális és Sport Egyesület
4032 Debrecen, Poroszlay u. 25.
Igazgató:
Vollay Enikő
Művészeti vezető:
Vollay Enikő
Klasszikus balett, modern táncok,
sporttáncok,
ritmikus sportgimnasztika, showtánc
Tel.: 06-30-963-7667

Valcer Táncstúdió

Valcer Alapfokú Művészeti Iskola
4032 Debrecen, Békessy Béla u. 12.
Igazgató: **Bíró Csaba**
Társastánc, versenytánc,
mazsorett, formáció
Tel.: 06-52-419-113

Estella Hastánciskola

1. 4024 Debrecen, Rákóczi u. 60/A
2. Móricz Zsigmond
Művelődési Ház
4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 10.
Keleti táncsoport
Igazgató: **Borsosné Kovács Edit**
Táncoktató
Orientális hastánc (egyiptomi, török,
marokkói, tuniszi stílusok)
Tel./fax: 06-52-429-921
Tel.: 06-70 335-9869

Jász-Nagykun- Szolnok megye

?

Komárom-Esztergom megye

?

Nógrád megye

?

Pest megye

?

Szabolcs-Szatmár Bereg megye

Qn Balett Magán Alapfokú Művészeti Iskola

4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.
Balettmester: **Feketéné Kun Ildikó**
Klasszikus balett, karektertánc,
történelmi társastánc, dzsesszbalett
Tel.: 06-42-490-872

PRIMAVERA Balettegyüttes

4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.
Balettmester, koreográfus:
Feketéné Kun Ildikó
Tel.: 06-42-490-872

Somogy megye

?

Tolna megye

PAKS

Városi Művészeti Iskola Paks
7030 Paks, Deák Ferenc u. 9.
Igazgató: **Hartmann József**
Művészeti vezető: **Szarka Gitta**
Balett
Tel.: 06-75-510-135

Vas megye

SZOMBATHELY

Homo Ludens Zenés Színpad
9700 Szombathely, Ady tér 5.
Musical előadások táncbetétei
(show dance, jazz balett stb.)
Tel.: 06-20-344-6957

Veszprém megye

?

Zala megye

?

ADATLAP a szakmai hirdetéshez:

A csoport neve: _____

Intézmény neve: _____

Címe: _____

Telefon: _____ Fax: _____

e-mail: _____

Mester/nő(k) neve: _____

Táncfajták: _____

Szint:* kezdő, haladó, professzionális Korhatár (tól-ig) _____ év

Korosztály:* gyerek, ifjúsági, felnőtt

Az intézmény igazgatójának/vezetőjének neve: _____

*A megfelelőit kérjük aláhúzni!

Vállalom, hogy a hirdetés díját

- 1 alkalomra bruttó 5000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 1x ingyen felkerül az internetre is
- 3 alkalomra bruttó 15000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 3x ingyen felkerül az internetre is + 50%-kal olcsóbban, 3000 forintért bekerülünk a Szakmai Címjegyzékbe is
- 6 alkalomra bruttó 30000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 6x ingyen felkerül az internetre is + 100%-kal olcsóbban, 0 forintért bekerülünk a Szakmai Címjegyzékbe!

P. H.

_____ hivatalos aláírás

GUTENBERG PRESS

Kommunikáció

Reklámügynökség • Marketing • Nyomda

GUTENBERG PRESS Kommunikációs RT. – BUDAPEST
H-1033 KASZÁSDŰLŐ U. 2. TELEFON: 437-4100, TELEFON/FAX: 437-4121